

Neskorá doba bronzová na pevnine (LH)

Chronology		
Date (BCE)	Crete	Mainland
2000	Protopalatial	Middle Helladic
1700	Neopalatial	Grave Circle B
1600	LM IA	Late Helladic I (Grave Circle A)
1500	LM IB	Late Helladic II Tholos tombs, Vapheio tomb
1450	Destruction of Minoan sites	Late Helladic IIB
	LM II	
1400	LM IIIA	Late Helladic IIIA (Mycenaean palaces)
1300	LM IIIB	Late Helladic IIIB Acme of Mycenaean culture
1200	LM IIIC	Late Helladic IIIC

CHRONOLOGIES	GREEK MAINLAND				CYCLADES			CRETE	TROY	EGYPT								
	PERIOD		Lerna	Kolona	Lefkandi	PERIOD	Ag. Irini	Phylakopi	PERIOD		Dynasties							
2350	EH II	Circle A Circle B	III	III	I	EC II	II	II	EM II	I	6th 7th- 10th 1st Transitional Period 11th 12th 13th 17th 2nd Transitional Period (Hyksos) 18th 19th 20th							
2300	EH III		IV 1	IV		II	EC III	III	Phylakopi	EM III		II	II					
2250			IV 2		V									III	I - ii	MMI A	III	
2200			IV 3															VI
2150			MH I	V 1	VII	IV								MC	IV	II	MM II	VI a
2100				V 2	VIII													
2050	V 3			IX		VI	LCI Akr. LC II	VI	III - i	LM IA								
2000	V 4		X		VI							LCIII	VII	III - ii	LM IB			
1950	V 5			VI		VI										VIII	III - iii	LM II
1900	V 6		VI		VI		LM III A2	LM III B										
1850	V 7	VI		VI		LM III C			VII a									
1800	MH II		VI		VI					LM III C	VII b							
1750		MH III		VI			VI	LM III C				VII b						
1700	LH I		VI		VI	LM III C			VII b									
1650		LH II A		VI			VI			LM III C	VII b							
1600	LH II B		VI		VI			LM III C				VII b						
1550		LH III A1		VI		VI	LM III C		VII b									
1500	LH III A2		VI		VI					LM III C	VII b							
1450		LH III B1		VI		VI		LM III C				VII b						
1400	LH III B2		VI		VI		LM III C		VII b									
1350		LH III C		VI		VI				LM III C	VII b							
1300	LH III C		VI		VI			LM III C				VII b						
1250		LH III C		VI		VI	LM III C		VII b									
1200	LH III C		VI		VI					LM III C	VII b							
1150		LH III C		VI		VI		LM III C				VII b						
1100	LH III C		VI		VI		LM III C		VII b									
1050		LH III C		VI		VI				LM III C	VII b							

LH I-IIA Predpalácové obdobie

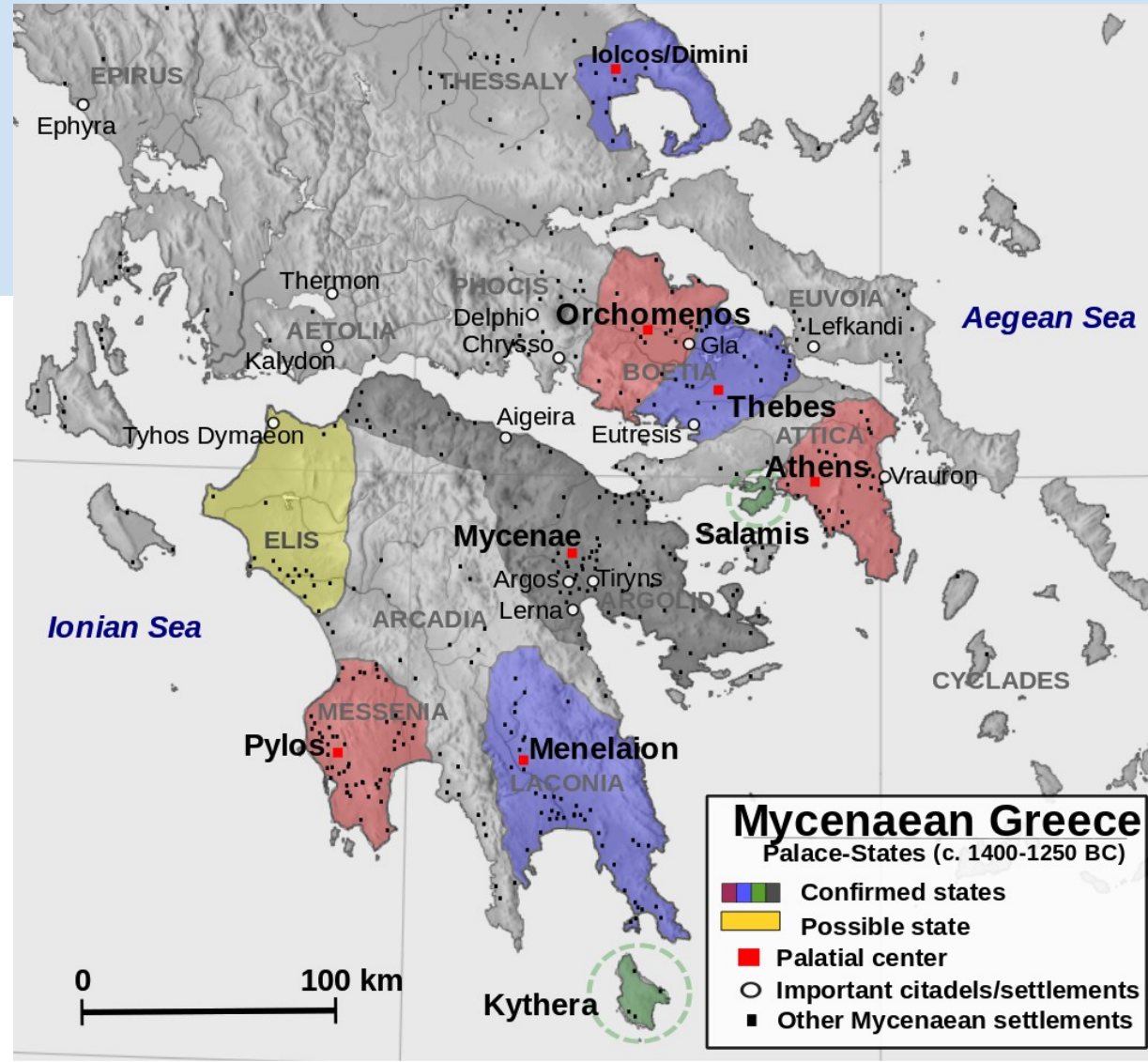
LH IIB-IIIA1 obdobie prvých palácov

LH IIIA2-IIIB obdobie nových palácov

LH IIIC popalácové obdobie

Palácové štruktúry na gréckej pevnine

- A. Argolida: Mykény, Tiryns
- B. Messenia: Pylos
- C. Laconia: Menelaion
- D. Attika: Athény
- E. Boeotia: Théby, Gla, Orchomenos
- F. Thesália: Iolkos

FAKTY

Argolid:
Mycenae, Tiryns

Messenia:
Pylos

Laconia:
Menelaion (probably)

Attica:
Athens (probably)

Boeotia:
Thebes, Gla,
Orchomenos (probably)

Thessaly:
Iolkos (possibly)

Najlepšie zachované a úplne preskúmané

- ❑ Pylos, Tiryns, Gla

Čiastočne zachované

- ❑ Mykény, Menelaion

Čiastočne preskúmané

- ❑ Théby, Orchomenos

Takmer úplne zničený

- ❑ Athény

Diskutabilný

- ❑ Iolkos

- ❑ najstaršia palácová štruktúra: Menelaion v Laconii - LH IIB - IIIA1 (1450 - 1400 BC)

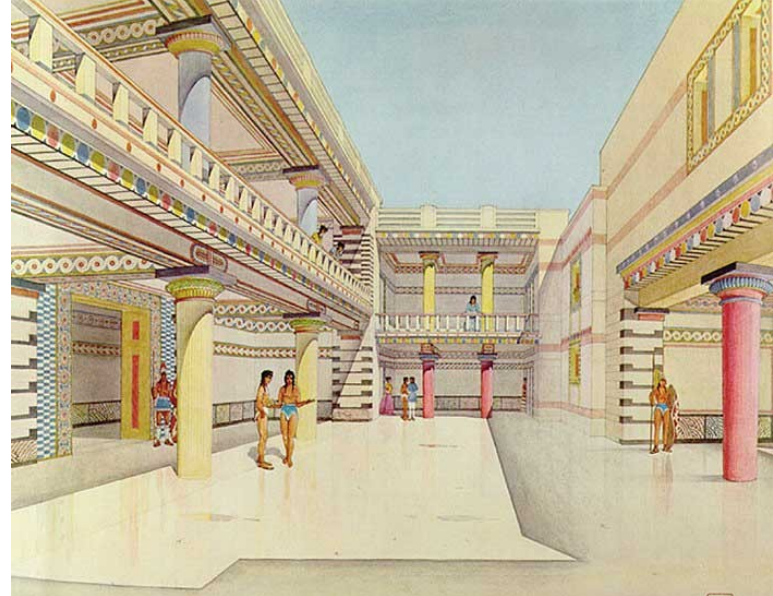
- ❑ najmladšia palácová štruktúra: Pylos, Gla (LH IIIB (1340 - 1200 BC)

- ❑ Mykény, Tiryns, Théby: LH IIIA2 (1400 - 1340 BC)

- ❑ Athény, Orchomenos, Iolkos: neznáme/nepublikované

Ilustrácie Nestorovho paláca, Pylos

MYKÉNSKA CIVILIZÁCIA

- ❑ prví ľudia, ktorí hovorili gréckym jazykom
- ❑ vplyv staršej minojskej civilizácie na Kréte
 - a) paláce, odev, systém linear B
 - b) keramika, fresky, zlaté predmety (výjavy prírody, božstiev, lovu, vojny)
 - c) systém mier a váh = kontrola výroby a obchodu
- ❑ pomenovaní podľa slávnej lokality Mykény = najmocnejší mestský štát
- ❑ civilizácia inšpiráciou pre archaických a klasických Grékov (napr. Homér, kyklopské murivo, náboženstvo)
- ❑ boje medzi nezávislými mestskými štátmi + útoky hlavne po mori
- ❑ výroba zbraní a brnení z bronzu

- ❑ teórie o zániku
 - a) najčastejšia: zánik civilizácie v dôsledku povstania alebo invázie "zvonku"
 - b) najnovšia: séria ničivých zemetrasení na Peloponéze cca 1200 BC

Heinrich Schliemann (1822 - 1890)

- ❑ nem. amatérsky archeológ, "Otec modernej archeológie"
(bizar: všetko čo objavil nebolo nikdy to, čo si v skutočnosti myslel že nachádza :)
- ❑ čo (ne)objavil:
 1. pravá homérova Trója: „*Já tu Tróju najdu!*“: 1871 vykopávky na kopci Hisarlik v západnom Turecku - Trója až v 7.vrstve
 2. Priamov poklad: 1873 poklad na kopci Hisarlik (9 tisíc ks zlata kráľa Priama = panovník Tróje) - poklad o 1000 rokov starší
 3. zlatá maska kráľa Agamemnona (Homér a Pausanias): 1876 hľadá hroby Agamemnona a Klytaimnéstry; úspešne odkrýva šachtové hroby Okruhu A (šperky, zlaté masky) - hroby predchádzajú Agamemnónovu dobu o 400 rokov
- ❑ rozporuplné názory
 - A. nenahraditeľné straty spôsobené neodbornými postupmi (zbúranie muriva na kopci Hisarlik z G a R epochy)
 - B. ocenenie úsilia pri skúmaní najzložitejších lokalít v Stredomorí (chetitština a Linear B v tej dobe nerozlúštené)

LH (1550 - 1050): osídlenie

zdroj info

- ❑ archeologický výskum + povrchový zber = rozloha a hustota obyvateľstva

MH/LH: včasné mykénske obdobie

- ❑ sídliská zničené intenzívnou stav. činnosťou neskorších fáz
- ❑ chudoba, neistota - masívne opúšťanie osád

LH: rozkvet mykénskej kultúry - dostatok info

- ❑ písomné doklady - tabuľky linear B = "Pylos, Knossos, Théby"
- ❑ typická architektúra = **opevnená citadela**
 - ❑ palác, súkromné a verejné priestory, dielne, sklady

mykénsky palác

- ❑ inšpirácia z minojského prostredia: výzdoba- fresky
 - ❑ myk.palác: jednoduchšie budovy na malej ploche, okolo centrálného megaronu (prvok z EH/MH)
- ❑ poddaní v osadách blízko paláca
 - ❑ horské svahy; úrodné údolia a pramene riek
 - ❑ málo info - výskum sústredený hlavne na paláce a pohrebiská
 - ❑ mnoho otázok o rozlohe, plánovaní a vývoji sídel

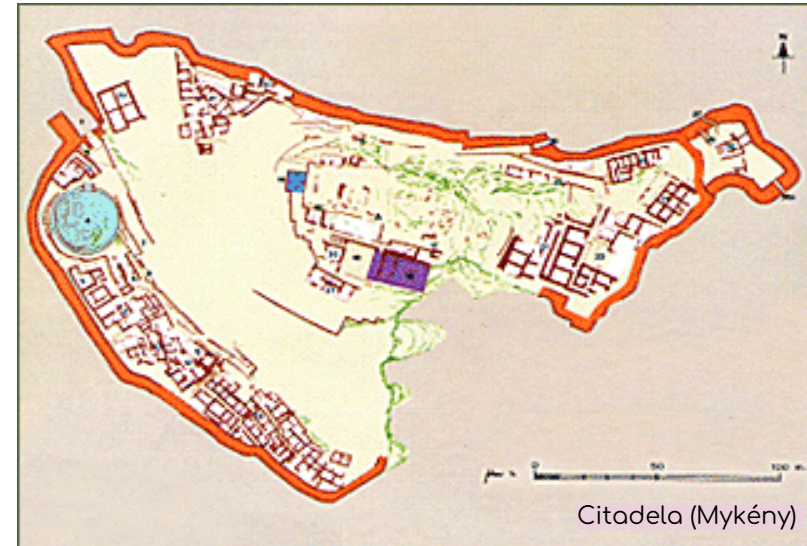
názvy miest

- ❑ archeologické + topografické + literárne doklady - Homér
 - ❑ geografické info u Homéra z rôznych oblastí
 - ❑ spomínané osoby bez osobnej skúsenosti s mykénskou oblasťou

LH (1550 - 1050 BC): citadela (opevnenie) a palác

citadela: (neolit - EH - MH)

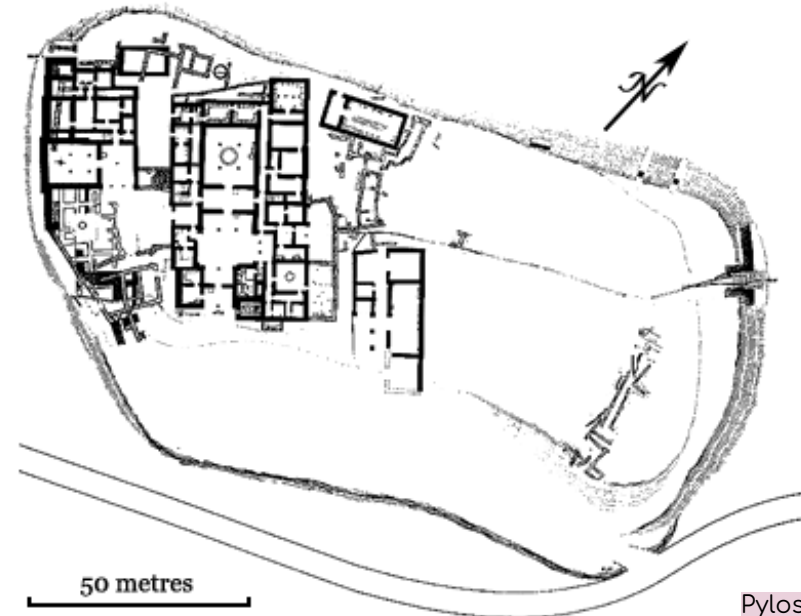
- ❑ skalnaté, prirodzene opevnené miesto
- ❑ na vrchole osada chránená hradbami
- ❑ kyklopské murivo
- ❑ Mykény, Tiryns, Gla, Atény = murované palácové komplexy
 - ❑ hlavné administratívne oblasti
- ❑ stavebné komplexy špecifických funkcií
 - ❑ chodby, schodiská, rampy
- ❑ zástavba
 - ❑ palác: kráľ **wanax** + rodina
 - ❑ kňazi, remeselníci, umelci, administ. zamestnanci
 - ❑ svätyne, štátne budovy (poľnoh. produkty + tovar)
- ❑ obyvatelia v osadách za hradbami
 - ❑ citadela ako útočisko v čase nebezpečenstva

Citadela (Mykény)

palác

- ❑ Mykény, Tiryns opevnené; Pylos neopevnený
- ❑ minojský prvok
 - ❑ inšpirácia a funkcia paláca
 - ❑ drevená konštrukcia, obdĺžnikové vápencové bloky
 - ❑ rohy zasvätenia na citadele
 - ❑ výzdoba - fresky
- ❑ mykénsky prvok
 - ❑ urbanistické plánovanie
- ❑ zánik: LH IIIB (1200 BC) zničené **požiarom**
 - ❑ príchod Dórov / vnútorné nepokoje

Pylos

MYKÉNSKY SVET

- ❑ LH IIIA/B = vrchol mykénskeho obdobia (Mykén)
- ❑ minojské paláce ako “modus operandi” pre sociálno-politickú a ekonomickú organizáciu mykénskych štátov
 1. regionálna centralizácia moci
 2. formovanie mestských štátov
 3. vyspelá sociálno-ekonomická organizácia
 - a. miestna produkcia
 - b. zámorský obchod regulovaný a koordinovaný správou paláca (Linear B)
- ❑ vlastná obchodná sieť s pobrežnými základňami v Egejskom mori a vo V Stredomorí - expandovali na V a Z
- ❑ zámorský obchod = **dôležitý sektor centralizovaného palácového hospodárstva a sociálno-politickej štruktúry**
 - ❑ diplomatické kontakty: výmena kráľovských listov a darov, oficiálne návštevy, zmluvy, bilaterálne dohody
 - ❑ luxusný tovar: dobre koordinovaný a kontrolovaný mechanizmus (prestíž a autorita)

LH IIIA/B (1400 - 1200 BC): spoločné znaky mykénskych palácov

1. MEGARON

- najznámejšie: Mykény, Tiryns, Pylos, Menelaion, Orchomenos (malá megaronová jednotka v Gle)

charakteristické črty

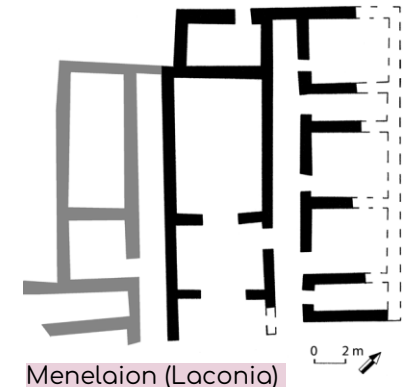
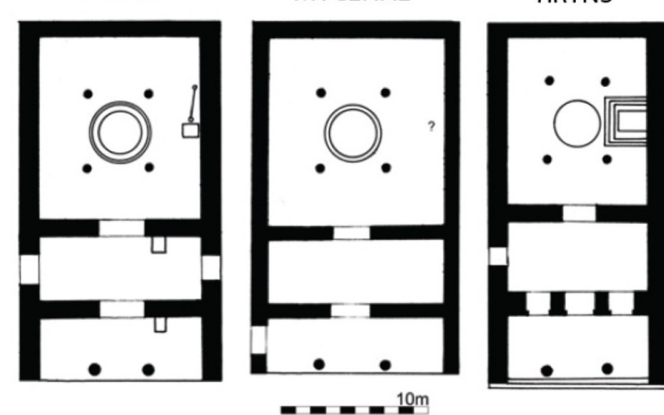
- tripartitné rozdelenie: veranda/vchod, predsieň, trónna sála
- veľké kruhové ohnisko; centrálna časť trónnej miestnosti
- okolo ohniska 4 stĺpy usporiadané do štvorca
- trón na pravej strane (Tiryns, Pylos, pravdepodobne Mykény)
- podlahy s maľovanými vzormi (trónna sála, predsieň, veranda)
- vstup do trónnej miestnosti vždy z predsiene
- 2 stĺpy medzi antae (veranda)
- bohatá fresková výzdoba stien

- Megaron v Menelaione - chýba centrálna ohnisko, stĺpy (+ väčšina prvkov uvedených vyššie)
 - architektonickým usporiadaním porovnateľný s palácom v Pylos

PYLOS

MYCENAE

TIRYNS

Menelaion (Laconia)

Pylos

Tiryns

Mykény

LH IIIA/B (1400 - 1200 BC): spoločné znaky mykénskych palácov

2. NÁDVORIE

- ❑ vstupu do megaronu
- ❑ priestor obklopený stĺpovou kolonádou - Mykény (z jednej strany), Pylos (z dvoch strán), Tiryns (z troch strán)
- ❑ Tiryns a Pylos: vstup na nádvorie z propylonu
- ❑ Mykény: vstup na nádvorie cez chodbu alebo tzv. "Veľké schodisko"

3. QUEEN'S MEGARON

- ❑ sekundárna trónna miestnosť
- ❑ menší megaron so štvorcovým ohniskom
- ❑ trón
- ❑ vstup cez bočné nádvorie
- ❑ Pylos: bez trónu

Pylos

4. KÚPEĽŇA

- ❑ iniciačná alebo hygienická funkcia
- ❑ Pylos: veľká vaňa
- ❑ Tiryns: bazén

LH IIIA/B (1400 - 1200 BC): spoločné znaky mykénskych palácov

5. Fortifikácia

- ❑ pozdĺž okraja topografickej zmeny - spojenie s prirodzenými obrysami lokality = impozantná prekážka pred nepriateľom
- ❑ “Kyklopské murivo”: opevnený mykénsky systém; neopracované vápencové balvany, medzery vyplnené malými kameňmi; vonkajšia strana nahrubo upravená kladivom (Mykény a Tiryns LH IIIA)
- ❑ Mykény, Tiryns = trojdielny stavebný systém: 1. opevnenie vysekané do skalného podložia 2. vápencové bloky 3. menšie kamene
 - ❑ rôzne fázy výstavby opevnenia ? - nepotvrdené !
- ❑ Vstup: Tiryns a Gla: dlhá strmá rampa = umelo vybudovaná
- ❑ Mykény: rampa k hlavnej bráne (Levia brána) = prirodzená cesta
- ❑ Brány: Mykény a Tiryns (1 hlavná a 1 vedľajšia/zadná brána), Gla (4 brány), Atény a Midea (1 hlavná brána a veža)
- ❑ Zdroj inšpirácie - teória: zrejme kykladské lokality Phylakopi, Aya Irini alebo ostrovné centrum Kolomna na Aigine

6. STRATEGICKÁ POLOHA

- ❑ spoločenský záujem
- ❑ symbol spoločenského postavenia
- ❑ bezprostredná dominancia

Menelaion. LH III B Mansion.

Menelaion. View of Menelaion Hill from NE, with Taygetos in Background.

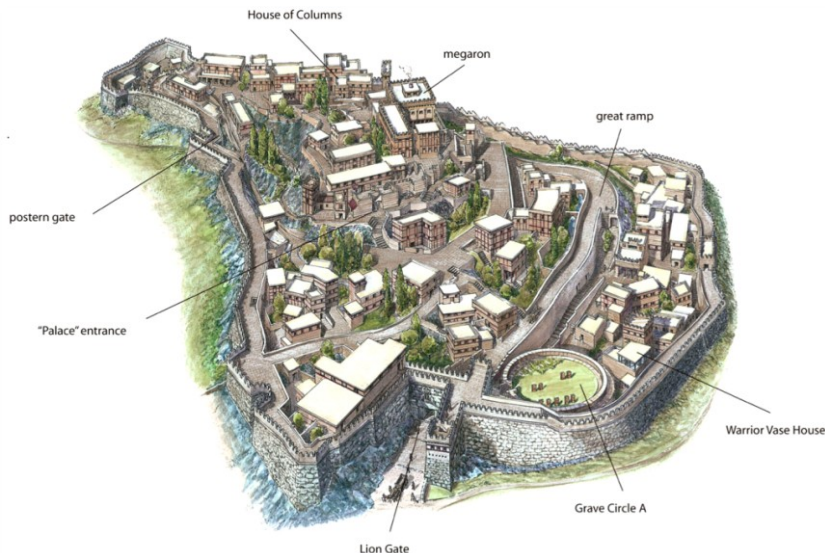

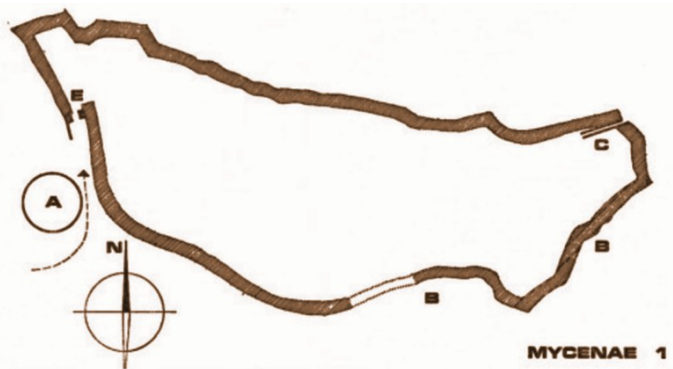
Menelaion. Period I Mansion (LH IIB): Rubble Wall with Vertical and Horizontal Beam

LH IIB - III B (1450 - 1200 BC): palác v Mykénach

- ❑ plocha 30 000 m² obklopená 900 m dlhým obvodovým múrom 278 m nad morom
- ❑ prirodzená pevnosť chránená strmými skalami- výnimkou Z strana = jediná prístupná cesta + prameň Perseio
- ❑ špecifikum: monumentálna rampa/schodisko oddelujúce akropolu od spodného mesta
- ❑ Výskum: Kiriakos Pittakis: 1841 = Levia brána
Heinrich Schliemann: 1874 = 5 hrobov v Hrobovom okruhu A
George Mylonas: 50.roky 20.stor. = hrobový okruh B, sídlisko mimo hradieb citadely (dodnes výskum sektorov v rámci hradieb a mimo nich, geofyzikálne prieskumy atď.)
- ❑ citadela: "kyklopské" opevnenie, Levia brána (relief), zadná brána (úniková bez reliéfu), rampa, megaron, palác svätyne ("Cult Centre"), dielne, sklady, domy, hrobový okruh A
- ❑ za hradbami: rozsiahle sídlisko, šachtové (hrobový okruh B) a tholosové hroby (Atreova pokladnica, hrobka Clytemnestry)
- ❑ inžinierske stavby: vodovodný systém (hlinené rúry), kanále, podzemné cisterny, rozsiahla cestná sieť v rámci regiónu

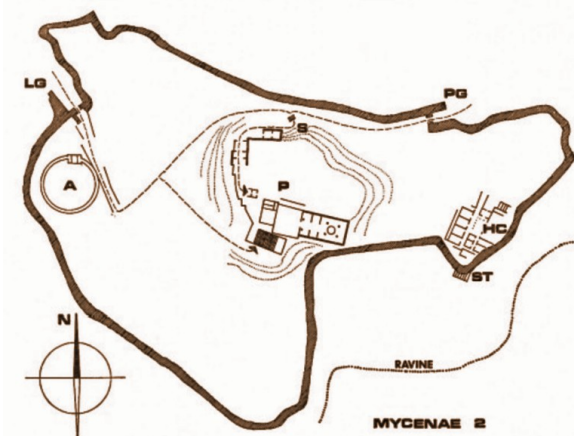

1

Predpalácové obdobie LH I - IIA 1500-1450 BC

- ❑ nestál tu palác
- ❑ sídelná štruktúra (murivo + vnútorné členenie?)

hrobový okruh A (A), hlavný vstup (E), zadná brána (C), roklina (B)

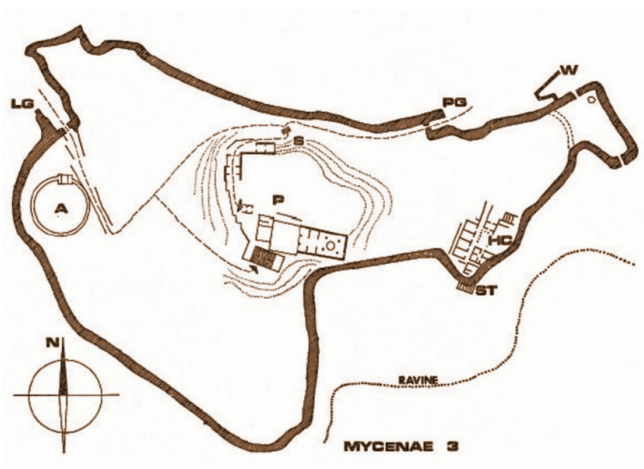

2

Palácové obdobie LH IIB - IIIA 1450-1300 BC

- ❑ rozširované a prestavané opevnenie (na J)
- ❑ hrobový okruh A v rámci hradiab
- ❑ 900m dlhé opevnenie zachované dodnes (6m)

hrobový okruh A (A), Levia brána (LG), palác (P), severné schodisko (S), zadná brána (PG), Dom stípor (HC), juhovýchodná veža (ST)

3

Palácové obdobie LH IIIB 1300-1200 BC

- ❑ rozšírenie na SZ
- ❑ začlenený vodný prameň "mesto v meste"

hrobový okruh A (A), Levia brána (LG), zadná brána (PG), vodný prameň (W), palác (P), severné schodisko (S), Dom stípor (HC), juhovýchodná veža (ST)

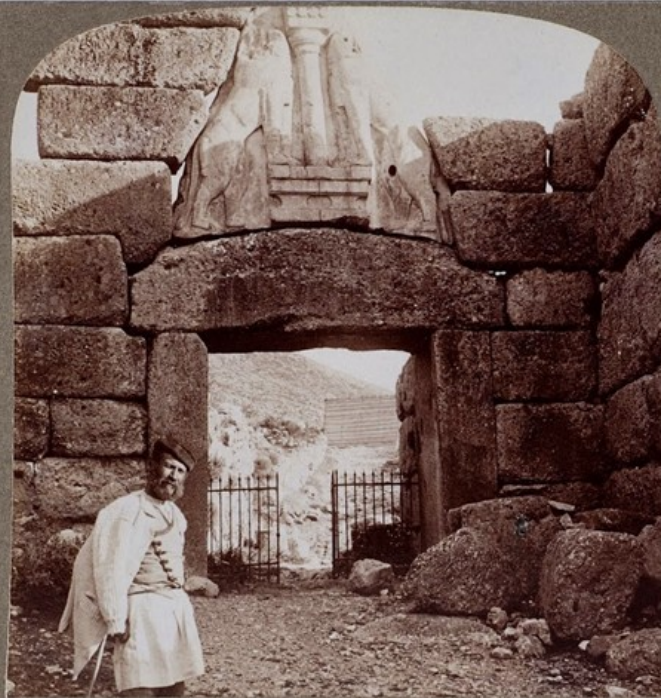
Palác v Mykénach - Levia brána (1250 BC)

- ❑ vstupná (hlavná) brána na akropolu
- ❑ reliéf = najstarší doklad monumentálneho sochárstva v Grécku!
- ❑ masívna konštrukcia + tzv. odľahčovací trojuholník
- ❑ brána s dvojíťmi dverami
- ❑ motív levíc po stranách posvätného piliera
 - ❑ hlavy vyrobené samostatne (dnes stratené)

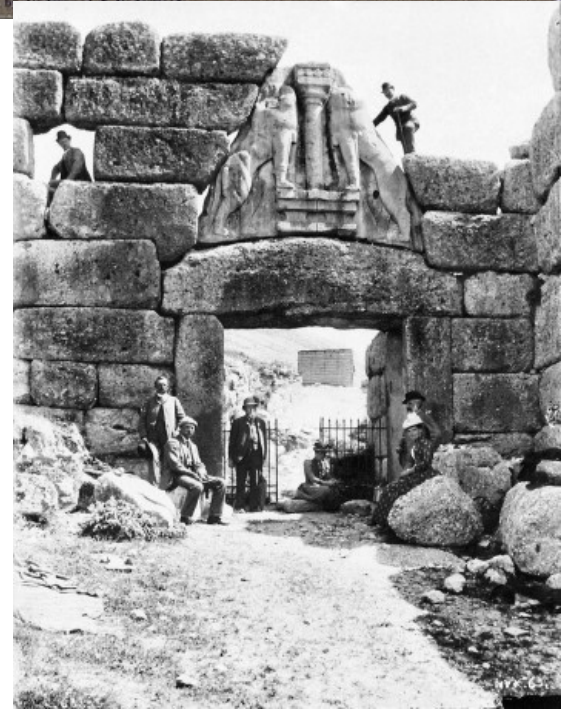
*Underwood & Underwood, Publishers
New York London Toronto - Canada Ottawa - Kansas*

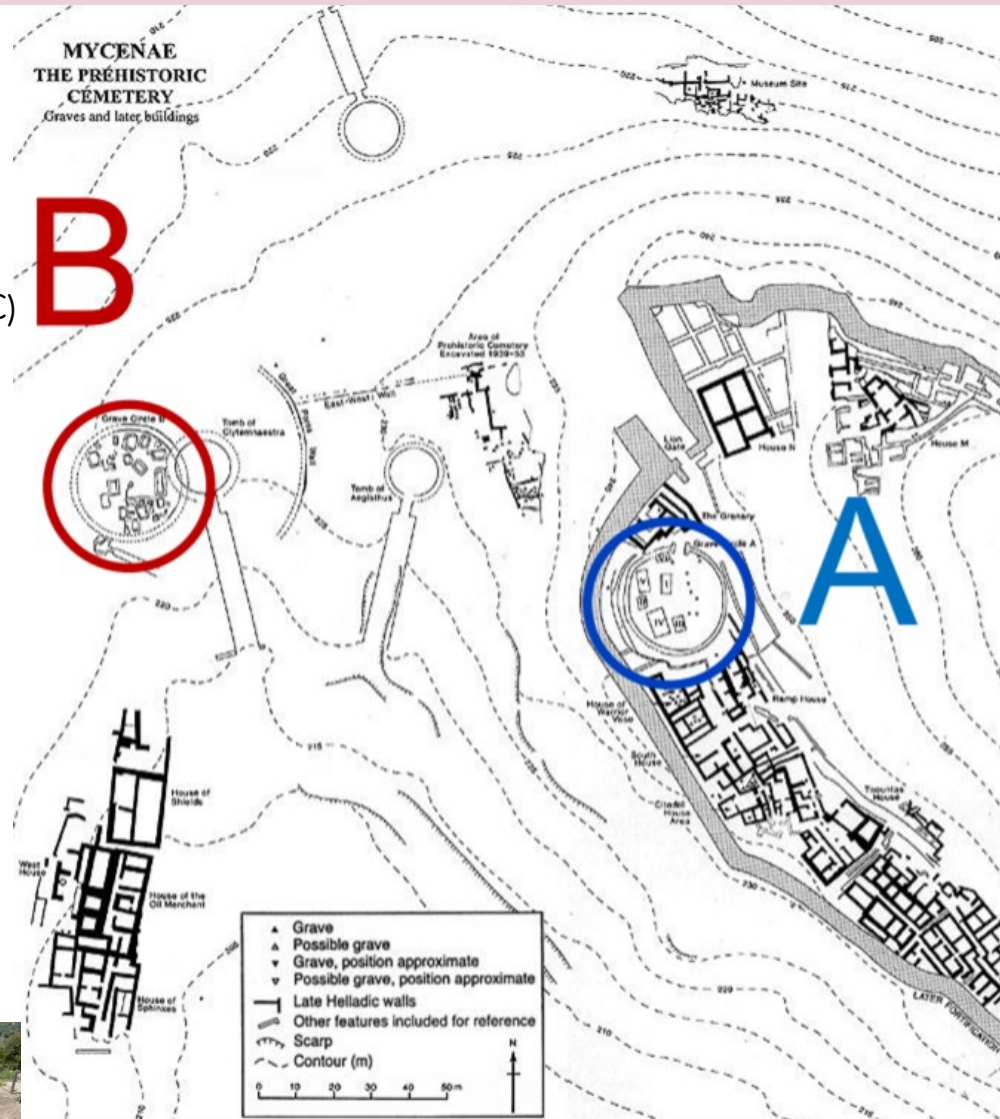
*Wells and Livingston, De
Washington, D.C. Chicago, Ill. Littleton, Colo.*

1897

(43) Gate of the Lions, Mycenae, Greece. A famous piece of earliest art.
Copyright 1897 by

Palác v Mykénach - hrobový okruh A, B

Mylonas (1952-1954)

- ❑ starší (1650 - 1550 BC)
- ❑ chudobnejší
- ❑ viac hrobov

- ❑ - pred hradbami
- ❑ - 25 hrobov
- ❑ - ⅓ šachtové hroby
- ❑ (zvyšok jednoduché hrobové jamy)

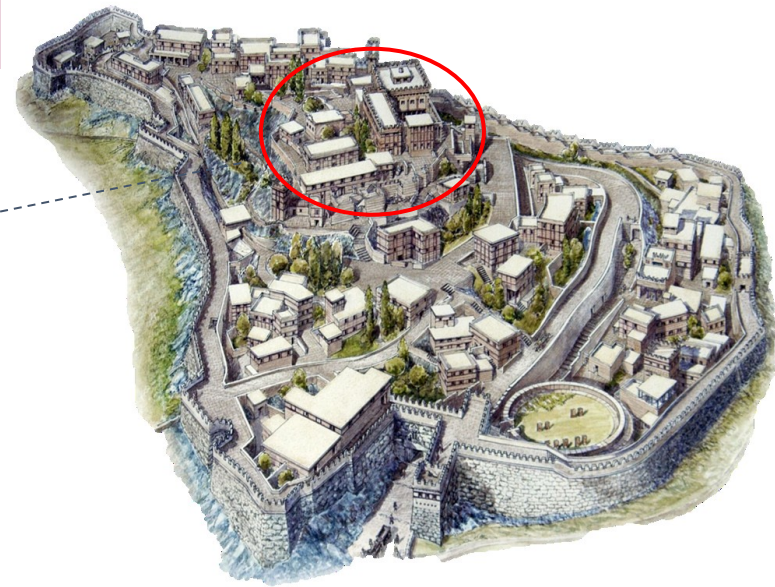
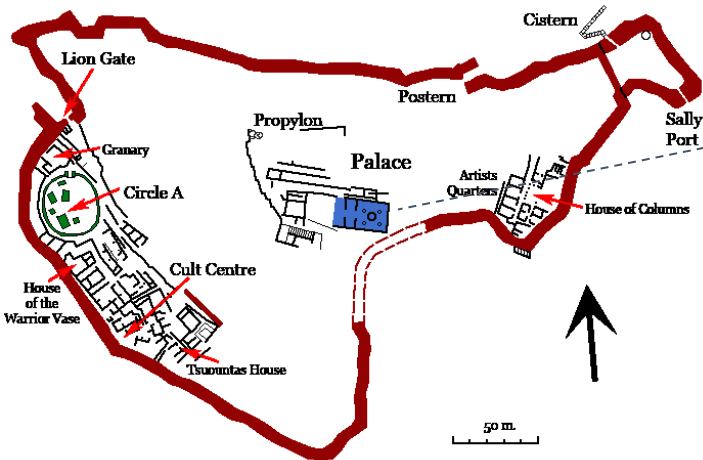
Schliemann (1876)

- ❑ mladší (1600 - 1450 BC)
- ❑ bohatší
- ❑ menej hrobov

- ❑ - v rámci hradieb
- ❑ - 6 šachtových hrobov = 19 osôb
- ❑ - 9 mužov, 8 žien, 2 deti
- ❑ - najbohatšie: III, IV, V
- ❑ - 17 stél
- ❑ - bohatá hrobová výbava - 14 kg zlata
- ❑ - zlaté masky na tvárach mužov
- ❑ - Agamemnonova zlatá maska

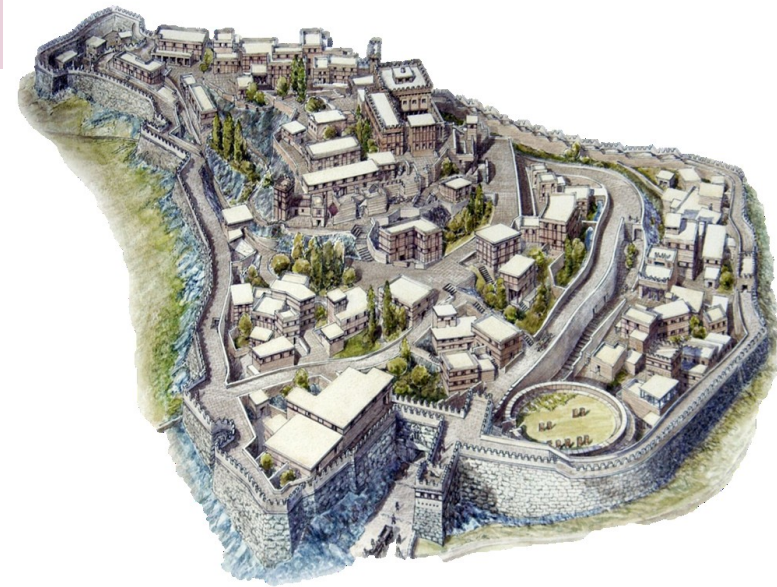
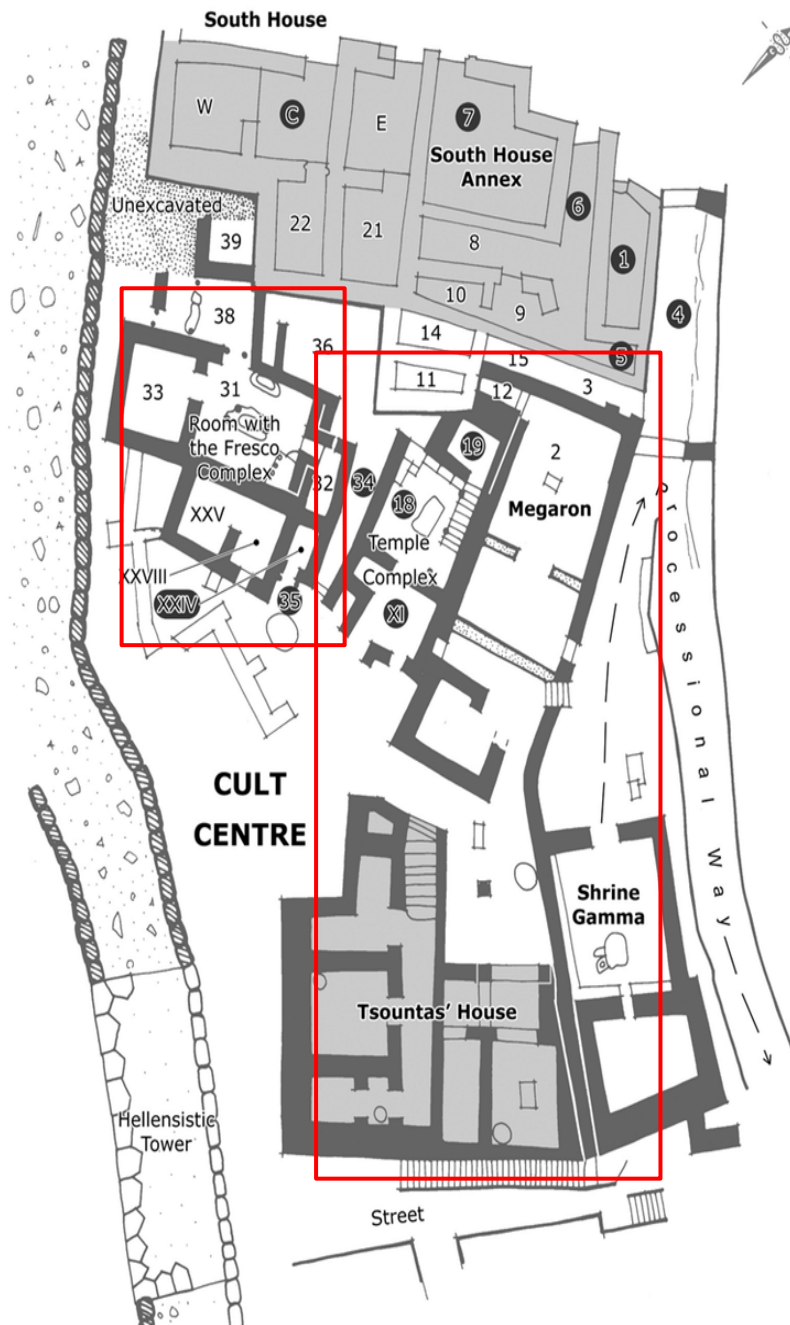
Palác v Mykénach - palác

- ❑ terasovité členenie budov
- ❑ na V strane megaron, krytý portikus (vydlaždený + maľovaná omietka)
- ❑ predsieň zdobená freskami (nedochované)
- ❑ hl.miestnosť 13 x 11 m
- ❑ palác v rovnakom usporiadaní ako v Pylos, Tiryns
- ❑ kruhové ohnisko (3,4 m): omietnuté kamene, 4 drevené stĺpy
- ❑ stena: sadrové dosky + fresky ; podlaha maľovaná do štvorcov
- ❑ trón (analogicky) na pravej strane

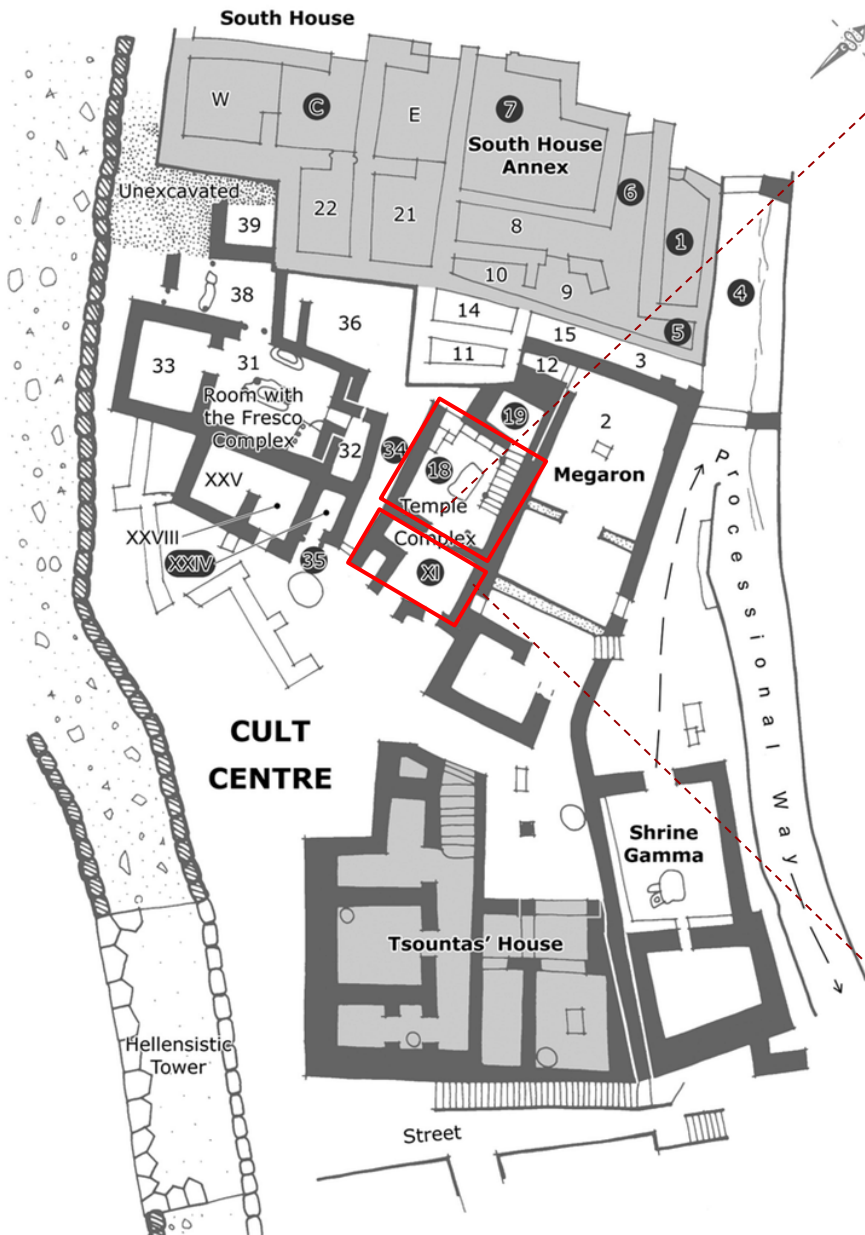

Palác v Mykénach - kultové centrum

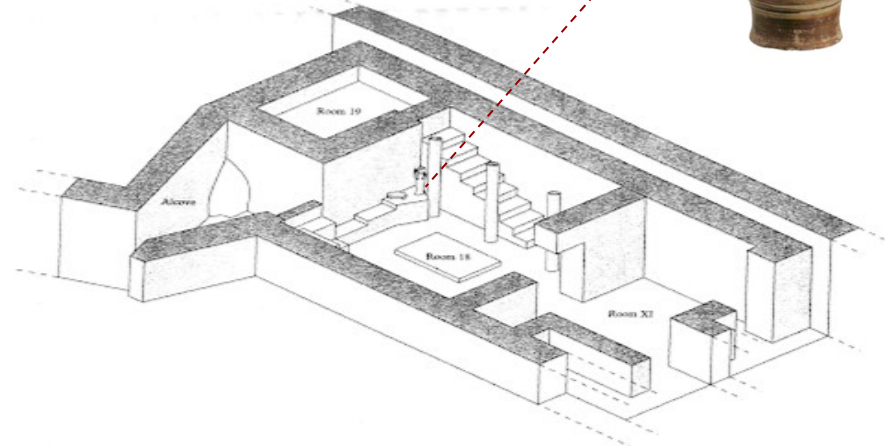
- ❑ J strana citadela; pri hrobovom okruhu A
- ❑ 1960 William Taylour: "Temple" a "House of Fresco"
- ❑ 2 časti:
 - ❑ "Temple"
 - ❑ Megaron
 - ❑ The Room with the Platforms
 - ❑ The vestibule
 - ❑ The Room with the Idols
 - ❑ Tsounta's House
 - ❑ Room with Fresco complex

Palác v Mykénach - Kultové centrum: "Temple"

The Room with the Platforms

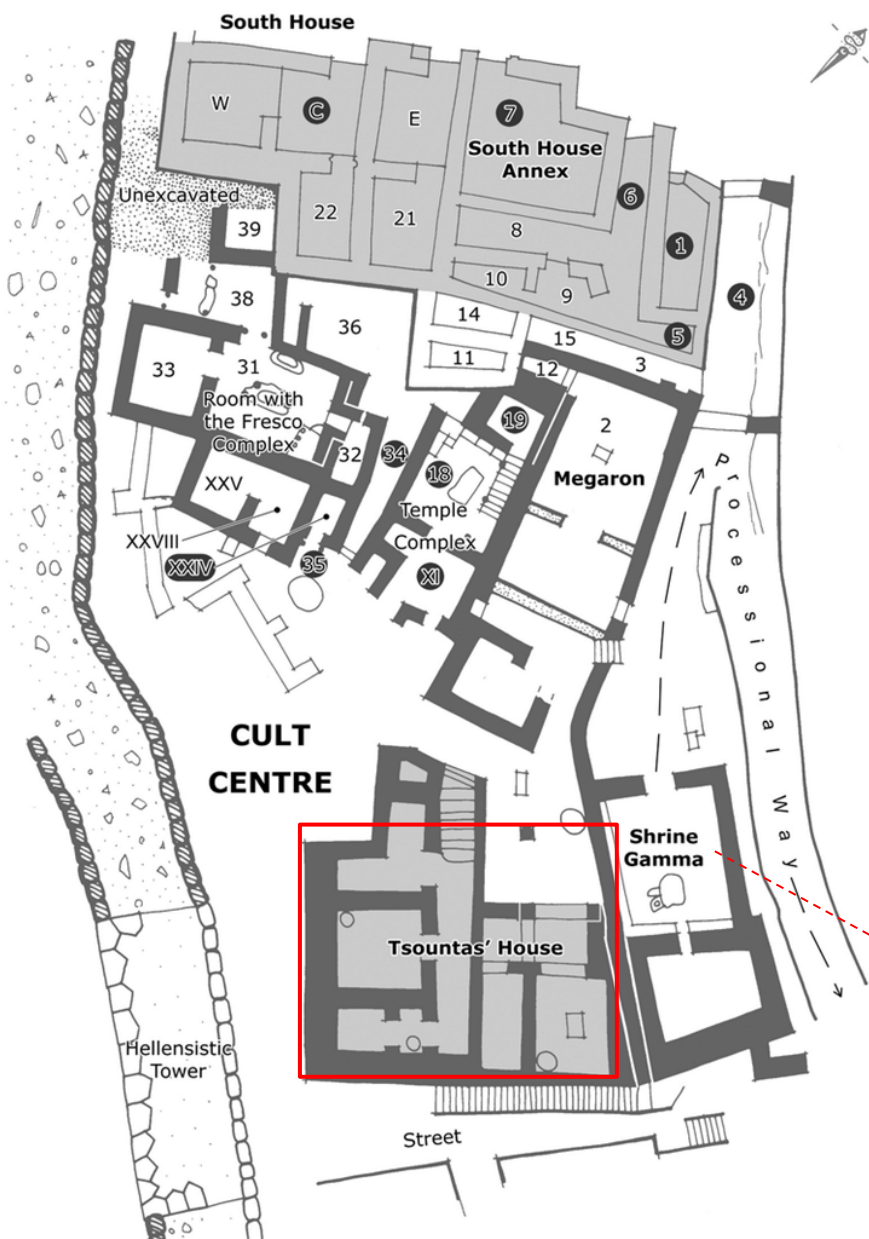
- ❑ miestnosť 5 x 4 m, v strede plošina - ohnisko ?
- ❑ podstavce 3 drevených stĺpov na SJ strane (V časť)
- ❑ za stĺpmi schodisko vedúce do miestnosti s idolmi
- ❑ na V strane omietnuté plošiny (lavičky)
- ❑ na SV plošine idol ženy + trojnožka

The Vestibule

- ❑ priestor s rozmermi 3 x 4 metre
- ❑ okrem pár doložených váz žiadne ďalšie nálezy
- ❑ vchod z JZ bol zatarasovaný po zemetrasení LH III B

Palác v Mykénach - Kultové centrum: "Temple"

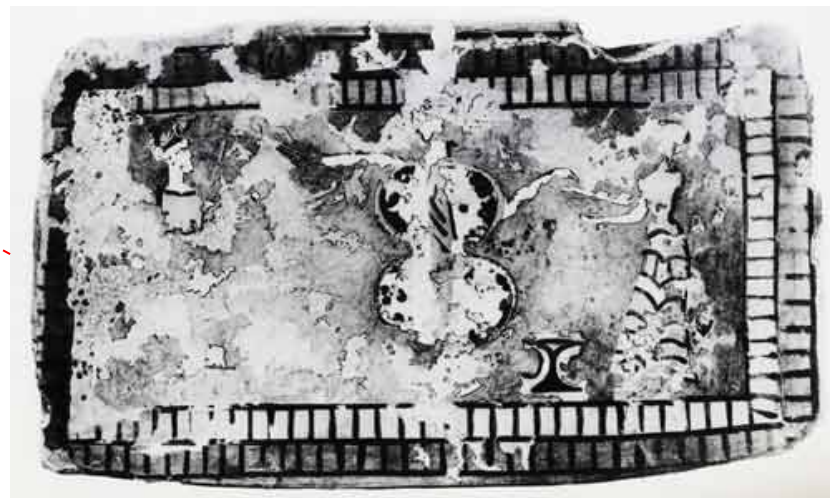

Tsountas House

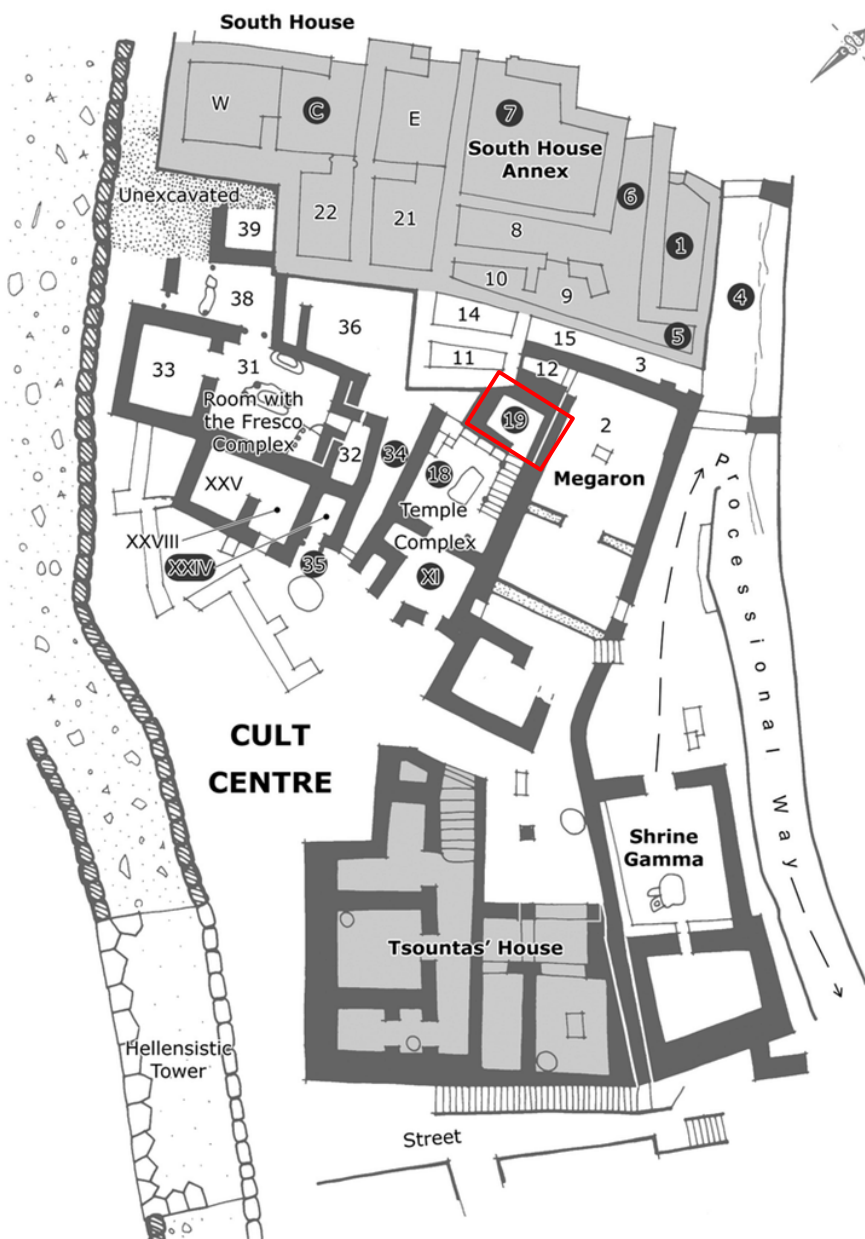
- ❑ pomenovanie podľa Christosovi Tsountasovi (1886)
- ❑ dolná a stredná terasa J od Hrobového okruhu A
- ❑ 3 podzemné miestnosti - suterény (sklady?)
- ❑ horné priestory: otvorený dvorec, predsiene, megaron s 2 bočnými miestnosťami
- ❑ na SV omietnutý obdĺžnikový kameň - oltár
- ❑ pokladnica svätýň

'Shield Goddess'

- ❑ nález maľovanej tabuľky (Shrine Gamma)
- ❑ vyobrazené 2 ženy (kňažky), v centre "Bohyňa štítu"
- ❑ pocta Bohyni vojny

Palác v Mykénach - Kultové centrum: "Temple"

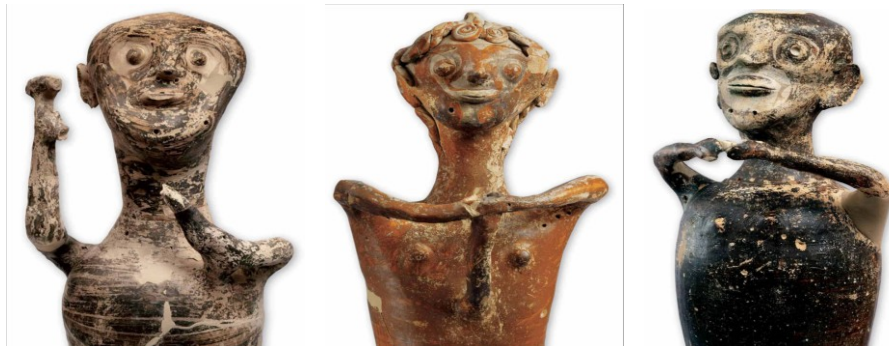

The Room with the Idols

- ❑ jedna z najzaujímavejších budov v rámci kultového centra
- ❑ početná skupina idolov - prevažne antropomorfné
- ❑ nálezy spojené s kultovými rituálmi
- ❑ idoly s ľudskými črtami, hady, prenosné ohniská, vázy ...

Idoly

- ❑ maľovaný takmer celý povrch okrem tváre (okolie očí)
- ❑ vystupujúce oči, nepravidelný nos, veľké uši, rôzne gestá
- ❑ otázka pohlavia (občas naznačené prsia, kučeravé vlasy)
- ❑ otvory v hornej časti trupu na pripevnenie šperkov
- ❑ v rukách držali predmety, ktoré symbolizovali ich atribúty (?)
- ❑ hady v stočenej polohe spojené s podsvetím

Anthropomorphic figure. The "Temple", Room 19. LH III B2 (1250-1180 BC). MM 286.

Snake figure. The "Temple", Room 19. LH III B2 (1250-1180 BC). MM 283.

Snake figure. The "Temple", Room 19. LH III B2 (1250-1180 BC). MM 285.

Snake figure. The "Temple", Room 18, alcove. LH III B2 (1250-1180 BC). MM 284.

Brazier. The "Temple", Room 19. LH III B2 (1250-1180 BC). MM 297.

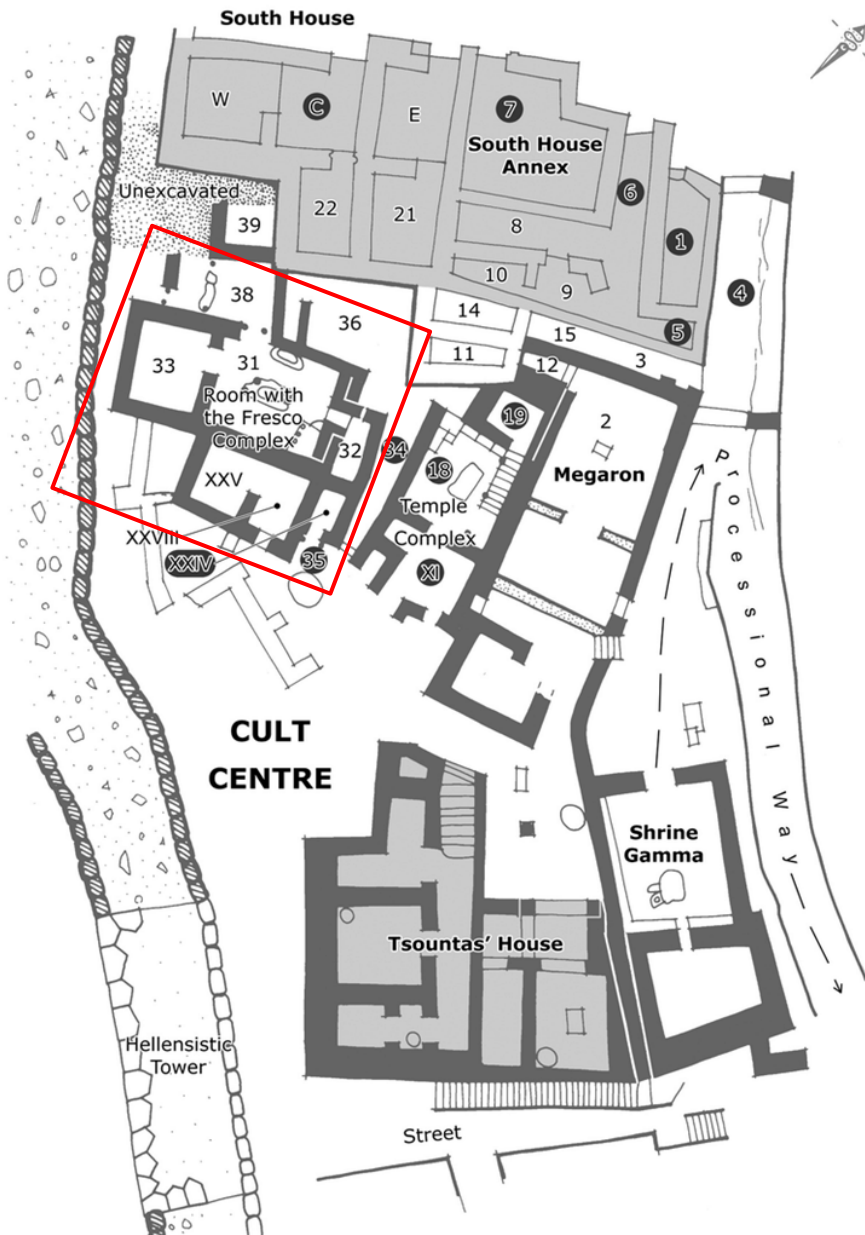
*Anthropomorphic figure.
The "Temple", Room 19.
LH III B2 (125-1180 BC).
MM 289.*

Anthropomorphic figure holding an object which has been interpreted as a double axe. "The Temple", Room 19. LH IIIB2 (1250-1180BC). MM 295.

Anthropomorphic figure. The "Temple", Room 19, alcove. LH IIIB2 (1250-1180 BC). MM 287.

Palác v Mykénach - Kultové centrum: "The Room with the Fresco"

The Room with the Fresco

- ❑ svätyňa s predsieňou, ktorá viedla do hlavnej sály s ohniskom
- ❑ pri stene larnax, oproti stena s freskou

Fresko

- ❑ zachovaných 5 ľudských postáv
- ❑ vpravo: pred stĺpom postava držiaca oštep/palicu; čelí žene ktorá drží meč s hrotom k mezi = bohyne
- ❑ medzi bohyňami 2 malé mužské postavy pod sebou
- ❑ vľavo: žena pred stĺpom, v rukách 2 snopy obilia (?), zvierka bez určenej identity

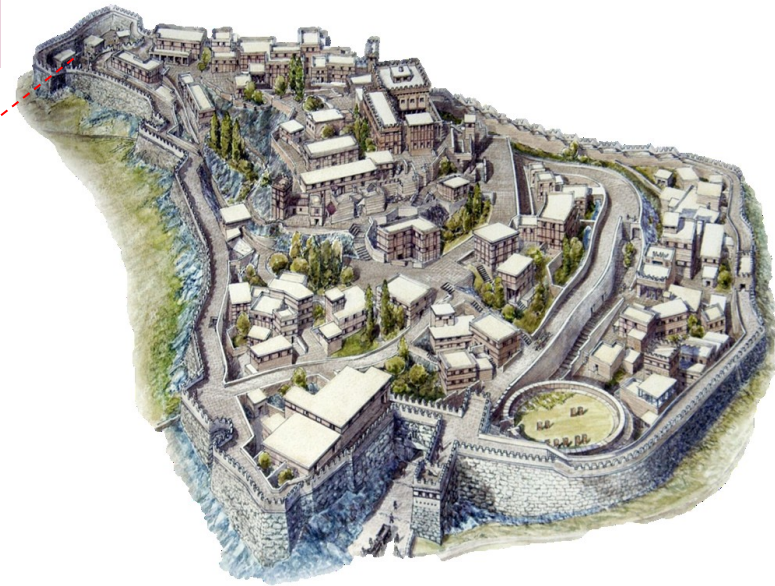

The fresco. Room with the Fresco. LH IIIB2 (1250-1180 BC). MM 385.

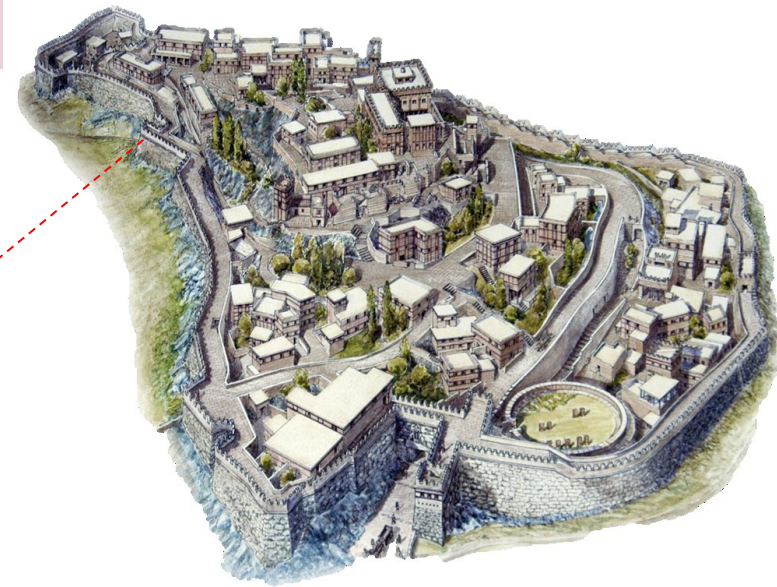
Palác v Mykénach - cisterna (1200 BC)

- ❑ rozšírenie citadely LH III B na SZ - vodný prameň
- ❑ tajná podzemná chodba
- ❑ do cisterny viedlo 99 schodov (vysekaných do skaly)
- ❑ prameň spojená tunelom s citadelou

- ❑ zdroj vody = "mesto v meste"
- ❑ tajný prameň ako výsledok nepokojov LH III
 - ❑ morské národy
 - ❑ cudzí utočníci
 - ❑ iné mestské štáty

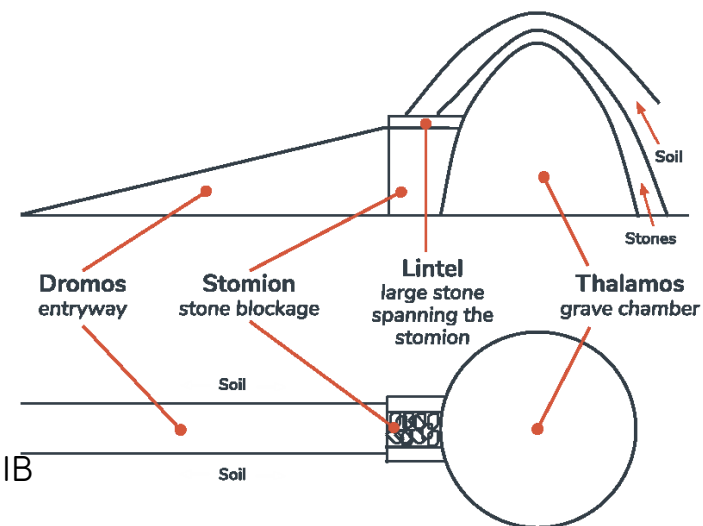
Palác v Mykénach - zadná brána (1200 BC)

- ❑ (tajná) odľahlá sekundárna brána
- ❑ SZ strana citadely
- ❑ úniková cesta / strategický bod

Palác v Mykénach - Tholosové hrobky

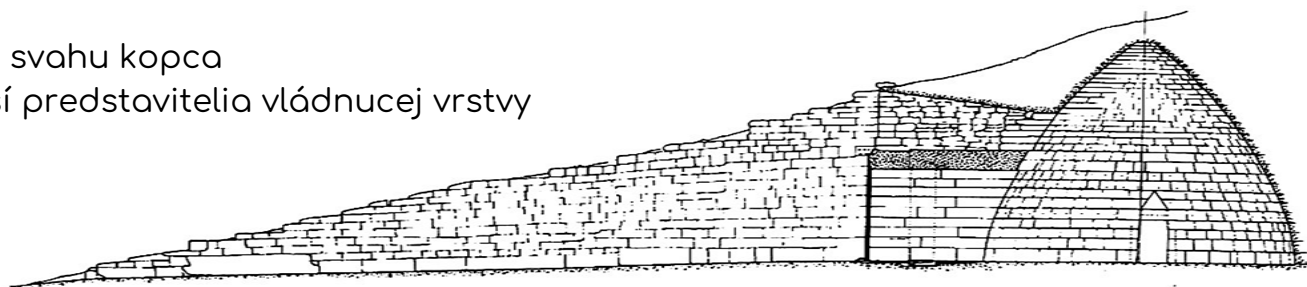
- ❑ okrúhly stavba
- ❑ hlavné časti
 - **thamos**: hlavná miestnosť
 - **stomion**: vchod do thalamu
 - **dromos**: prístupová chodba
- ❑ hrobky zasadené vždy do svahu kopca
- ❑ thamos vždy z kameňa (ostatné časti aj z iného materiálu)
- ❑ zosnulý v rakve položený na podlahe (thamos)
- ❑ väčšina vykradnutá - nepoznáme charakter hrobovej výbavy
 - ❑ Marathon: kostry 2 koní
- ❑ najviac dokladov z oblasti Mykén (9): pohovávanie LH IIA - LH IIIB

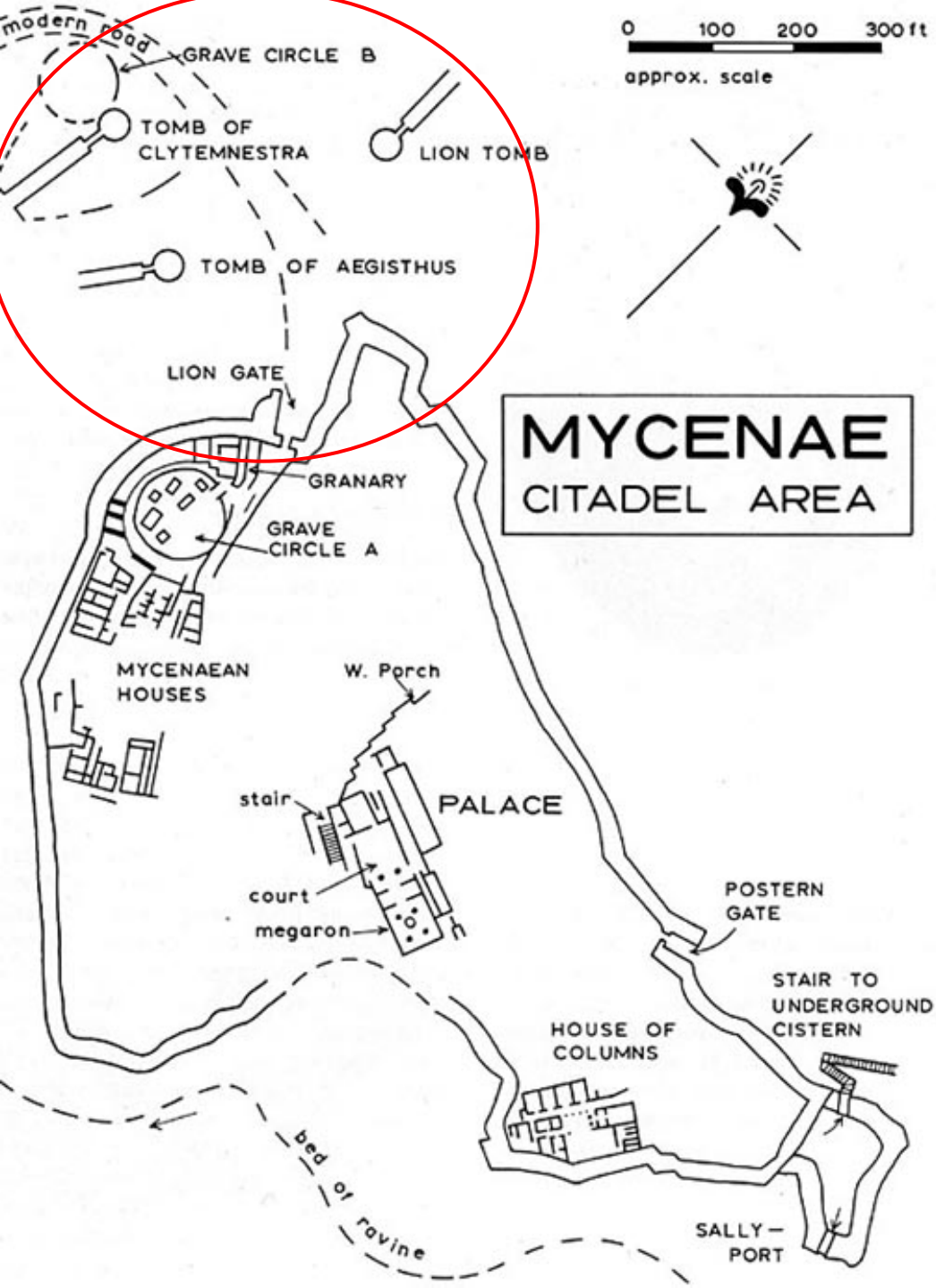

- ❑ LH IIA: Elis, Messenia, Lakónia, Argolida, juh Attiky
- ❑ LH IIB: Thesália
- ❑ LH IIIB: južný Epiros, sever Attiky

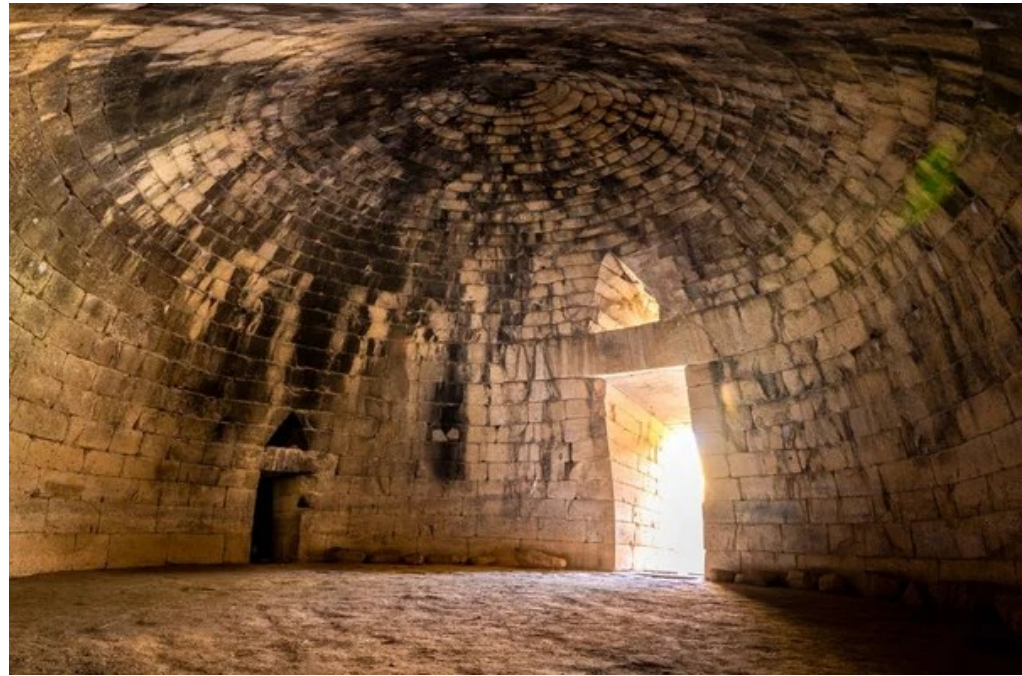
Porovnanie

- ❑ Minojci na Kréte
 - ❑ nad zemou
 - ❑ hrobky pre celú dedinu/osadu
- ❑ Mykénci
 - ❑ hrobky zapustené do svahu kopca
 - ❑ pochovaní najbohatší predstavitelia vládnucej vrstvy

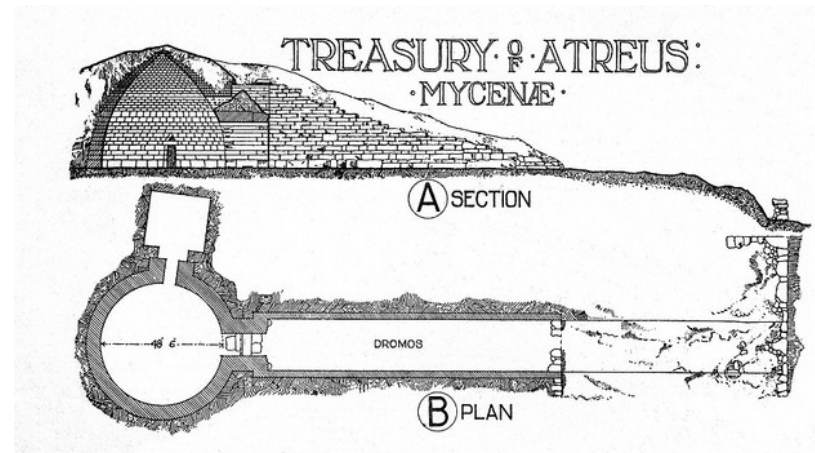

Palác v Mykénach - Tholosové hrobky: Atreova pokladnica

- ❑ Atreus pochovaný v bočnej miestnosti (zdobená reliéfmi)
- ❑ výzdoba: zelený mramor a červený z Egypta a Malej Ázie
- ❑ Odľahčovací trojuholník: spôsob uloženia kameňov tak, aby sa ich váha strechy rozkladala na bočné piliere (prvok z Orientu)
- ❑ kľemba zdobená rozetami = dojem nočnej oblohy (nezachované)
- ❑ pohreb datovaný do LH IA; LH IIIA-B prestavaná do tejto formy

LH II - III A (1450 - 1300 BC): palác v Pylos

- ❑ LH II - IIIA, Messenia
- ❑ jeden z najlepšie zachovaných a preskúmaných mykénskych palácov
- ❑ výskum: Carl Blegen - "*Nestorov palác*" = podobnosť s palácom kráľa Nestora v Homérových eposoch
- ❑ špecifikum: rozsiahle sklady a dielne; najväčší archív tabuliek Linear B

stavebná technika

- ❑ múry z kameňa, poschodie z nepálených tehál
- ❑ drevo: kostra stien, rám dverí a okien, stĺpy
- ❑ steny pravidelne omietnuté (vápno, hlina)
- ❑ dlažba - betón = vápno, piesok, štrk, rozdrvená keramika

LH II - III A (1450 - 1300 BC): palác v Pylos

4 samostatné budovy: hlavná, JZ, SV, wine

hlavná budova

- ❑ megaron - veranda: 2 drevené stĺpy (4), predsieň (5), trónna sála (6) + ohnisko a drevený trón, nádvorie (3), archiv linear B (7,8)

JZ budova

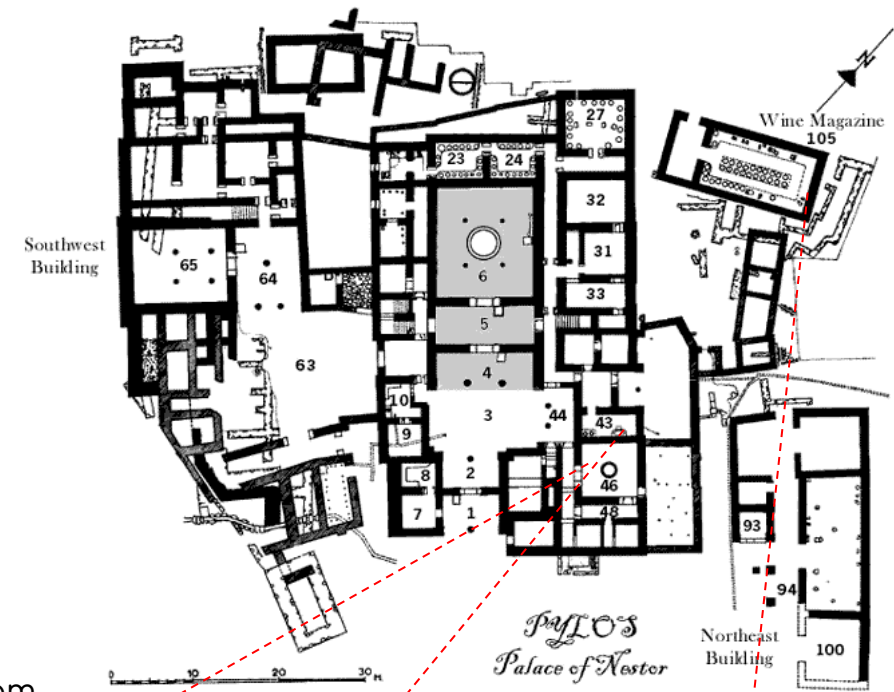
- ❑ portico - veľké nádvorie (63), trónna sála (65)

JV budova

- ❑ dielne a zbrojnica (100: 500 bronzových hrotov šípov), portico (94), svätyňa (93)

Wine (105)

- ❑ rady pithoi zasadené do lavíc + záznamy s ideogramom vína

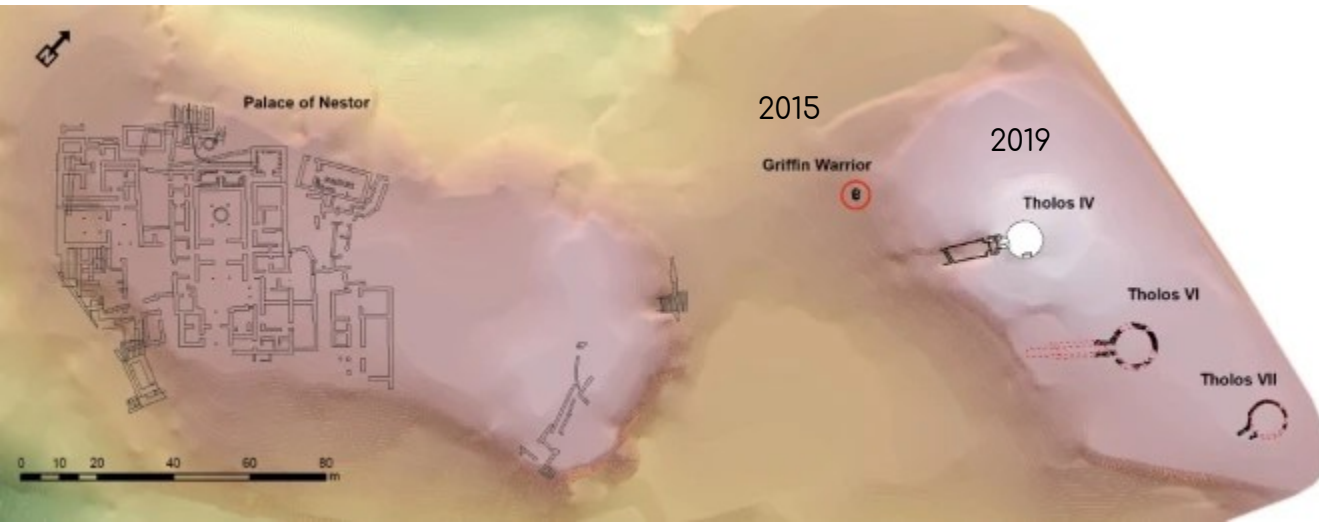

Carl Blegen, 1939

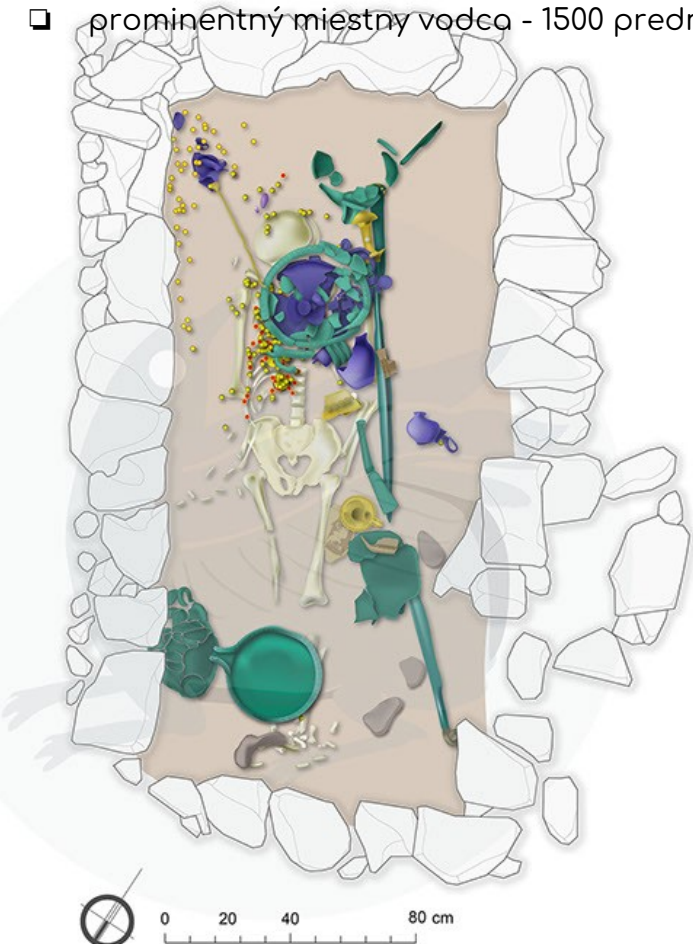
LH II - III A (1450 - 1300 BC): palác v Pylos: (rodinné) tholosové hrobky

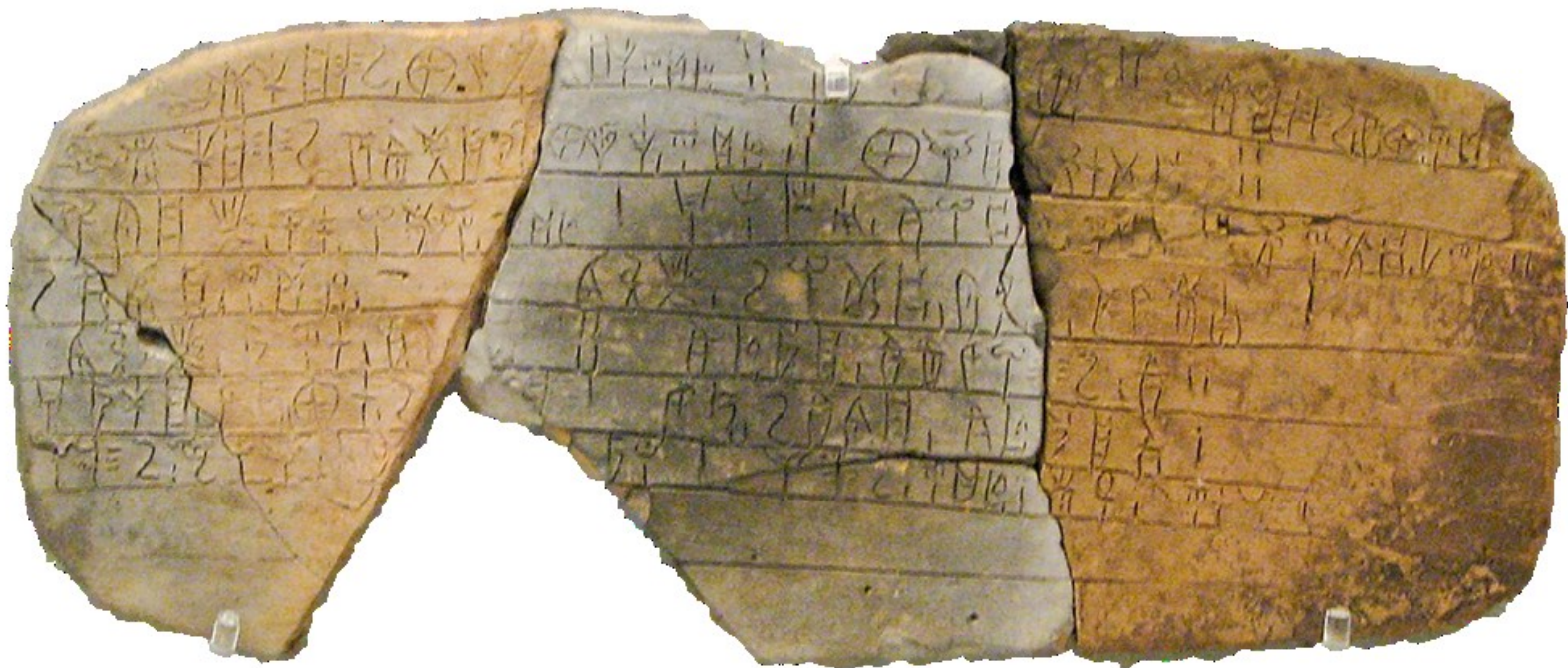
<https://theshieldofachilles.net/2019/12/19/newsflash-uc-archaeologists-find-gold-lined-tombs-of-mycenaean-era-in-pylos-greece/>

Griffin Warrior Tomb, LH II

- ❑ r. 2015 objavený neporušený šachtový hrob (väčšina v okolí vykradnutá)
- ❑ kostra bohatého muža s bohatou výbavou = najväčší objav posledného desaťročia
- ❑ 1m dlhý meč a dýka (zlaté rukoväte), zlaté poháre (hrud', brucho), korálky (ametyst, jantár, zlato), zlatý retiazka a prívesok, pečate, 4 zlaté prstene, bronzové zrkadlo (nohy).
- ❑ rozbité: bronzové džbány, kančie kly (prilba), tenké bronzové pásy (brnenie)
- ❑ prominentný miestny vodca - 1500 predmetov v r...

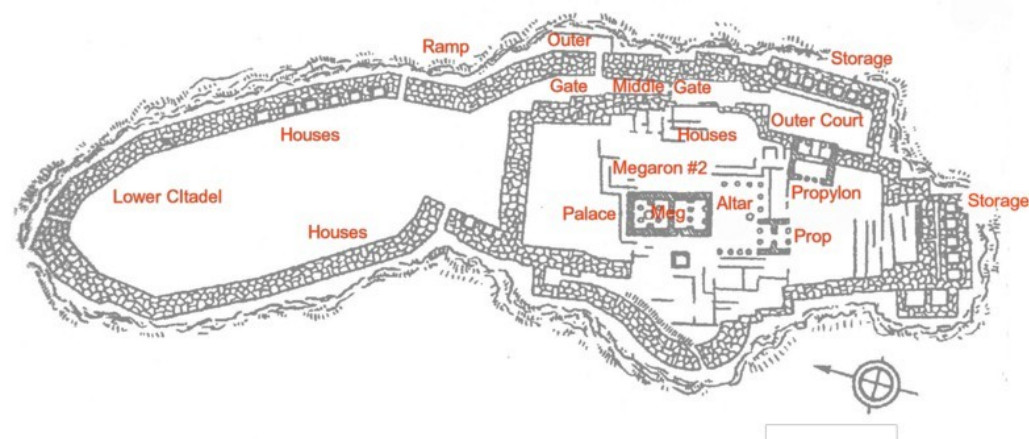

- Linear B z archívov paláca Pylos - viac ako 1 200 ks
 - vysoko organizovaná byrokracia = podrobné záznamy o záležitostiach paláca (inventáre, zoznamy komodít)
 - doklad hierarchickej organizácie spoločnosti - *wakana*: "kráľ" a najvyšší vlastník pôdy
 - náboženská funkcia
 - *theraweketa*: "vodca ľudu" -
 - *egeta*: "nasledovníci"
 - kráľovstvo rozdelené na 2 provincie (známych 16 okresov) - vláda z *Pu - ro* (Pylos)
 - vláda z *Re - u - ko - to - ro* (neznáma poloha)
- Dôležitý nález:** dokument obsahujúci dlhý zoznam darov, určených bohom a bohyniam do rôznych svätýň (zlaté nádoby, "otroci") (Zeus, Hermes, Dionysos, Poseidon, Héra, Artemis).
- najpoužívanejší výraz **Potnija** - "dáma"

LH II - III B (1450 - 1200 BC): palác v Tiryns

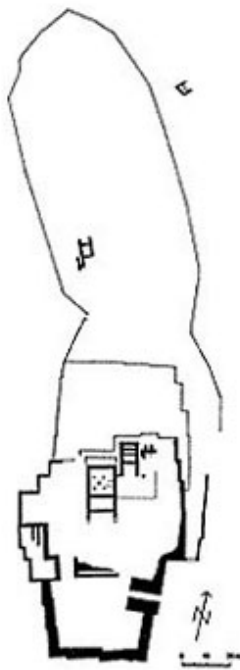
- ❑ legenda: citadelu zakladá kňaz Argos - z Lýcie (Malé Ázia) privádza kyklopov na stavbu opevnenia
- ❑ 20 km SV od Mykén; izolovaný skalnatý kopec
- ❑ citadela dokončená 13. stor. BC, s celkovým obvodom 750 m (múry 8-13 m)
- ❑ špecifikum: mohutná fortifikácia - múr hrubý 7 m
- ❑ hlavný vstup na V strane - prístupová rampa (veľkosťou podobná Levej bráne v Mykénach)
- ❑ na S otvorený priestor = útočisko pre okolité obyvateľov v čase nebezpečenstva
- ❑ "Houses": domy zdobené freskami - kráľovská rodina ?

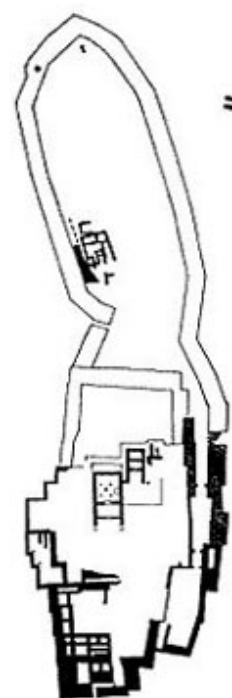
LH II - III B (1450 - 1200 BC): palác v Tiryns

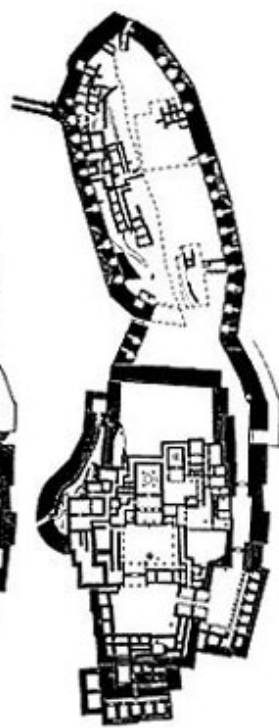
Ca. 2500 - 2200 v. Chr.

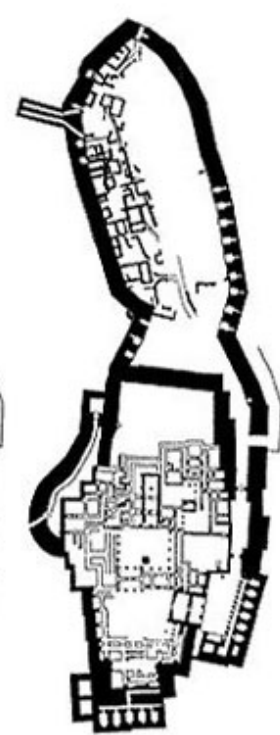
Ca. 1400 - 1300 v. Chr.

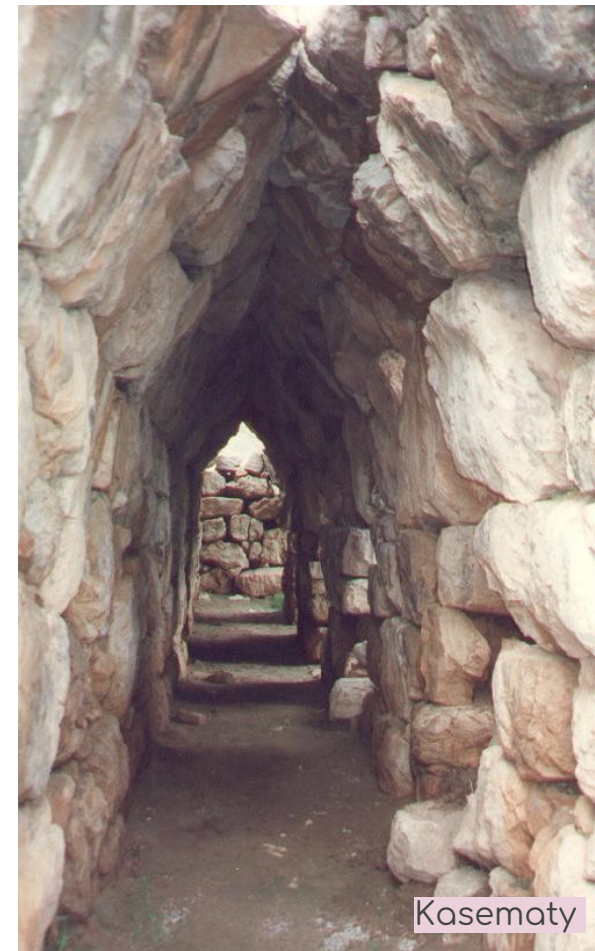
Ca. 1300 - 1250 v. Chr.

Ca. 1250 - 1200 v. Chr.

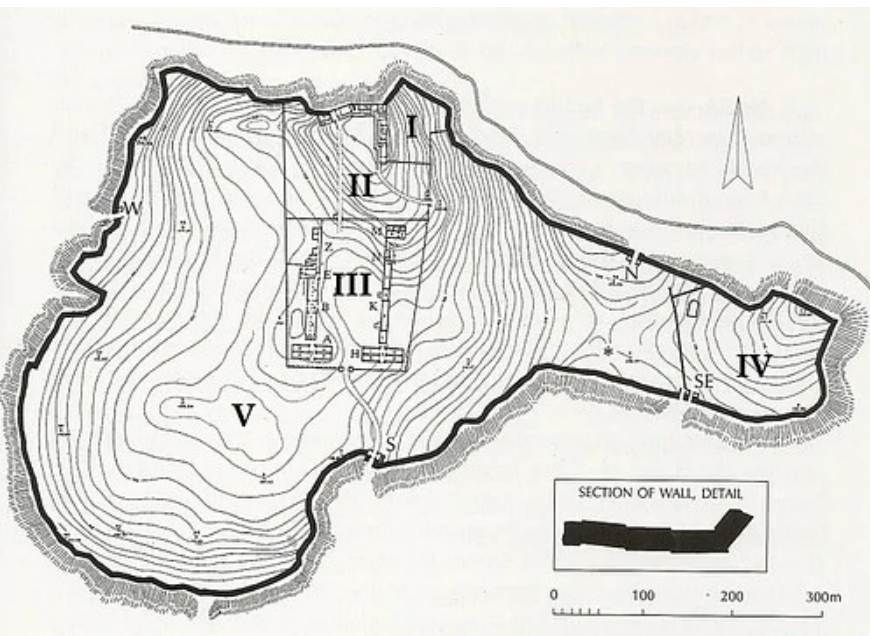

Ca. 1200 - 1050 v. Chr.

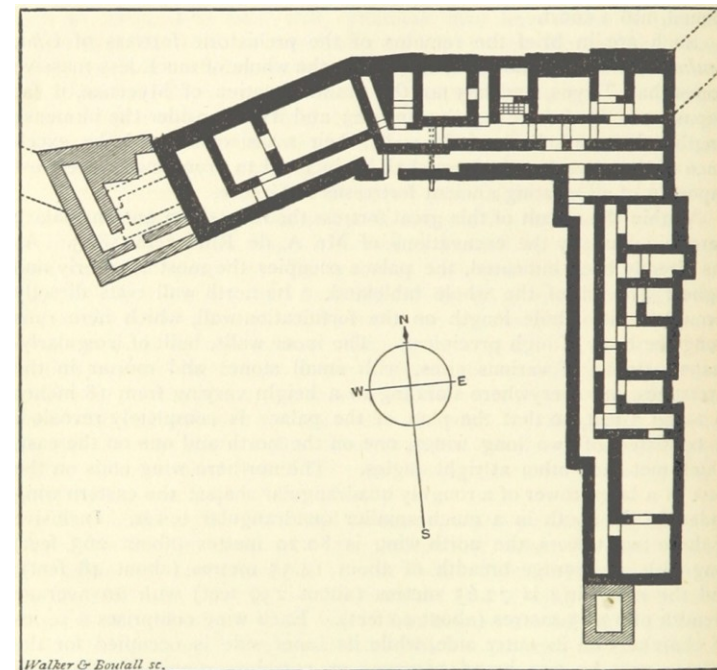

Kasematy

LH II - III B (1450 - 1200 BC): "palác" Gla

- ❑ "palác" - odlišný od Mykén, Tirynsu, Pylu
- ❑ špecifikum: 3 km dlhé hradby; hrúbka 5,4 - 5,8 m
- ❑ budova v tvare L = "palác" na umelo vytvorenej terase
 - ❑ 3 krídla so skupinou miestností + chodba
- ❑ chýbajú typické prvky - trónna miestnosť a ohnisko
 - ❑ spochybňované označenie stavby "palác"
- ❑ mal zrejme inú funkciu ako paláce v Messenii a Argolide

Fresky

- okrem oficiálnych priestorov aj v bežných obytných domoch; menej kvalitné; minojský vplyv v ženskom vyobrazení; dôraz na symetriu a geometrické motívy (Minojci - preplnená plocha); bežnejšie zobrazení muži; prvýX zobrazené bojové scény
- zachované fresky z nepalácových štruktúr (Mykény, Tiryns, Pylos, Théby)
- zdobené podlahy, steny, stropy
- farby: červená (hlina s vysokým obsahom Fe), žltá (oker), čierna (uhlíky), modrá (drvený azurit - Kyklady, pôvod v Egypte)

Procesné scény (Mykény)

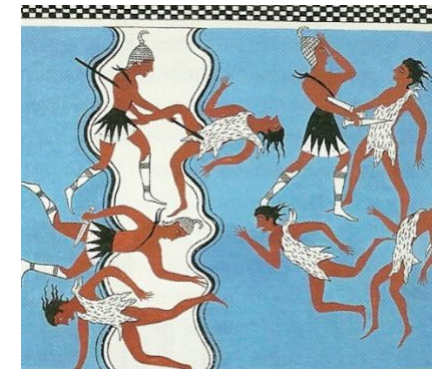
A fresco of Mycenaean women bearing gifts, 1,400-1,200 BCE

Lovecké scény (Tiryns)

A Mycenaean fresco showing hunting

Bojové scény (Pylos)

Naračné scény (Mykény)

Detail of the priestess being attended by a griffin

Tematický význam (Pylos)

"The Lyre Player" fresco from the Palace of Nestor, Pylos, 1,400-1,200 BCE

Zobrazenie zvierat (Tiryns)

Inžinierske fenomény

Mykénska cestná sieť

- najlepšie zachovaná v Argolide; funkčná dodnes
- prispôbená nerovnému terénu
 - mosty s oblúkom - prechod vody

Tirynská priehrada

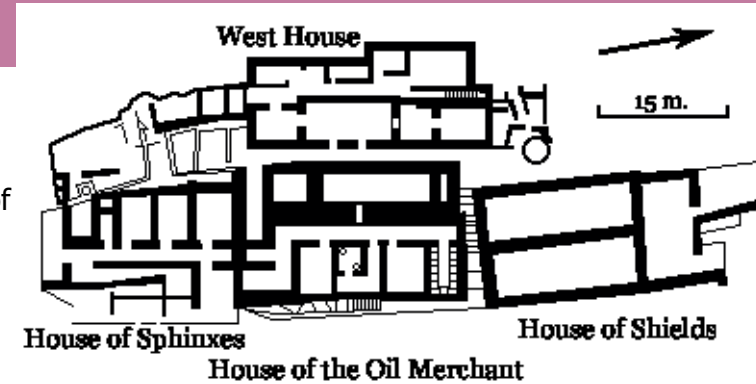
- v období dažďov znehodnocovaná pôda
- vybudovanie kanálu pre zmenu roku rieky (južne 4km od paláca)

Architektúra mimo paláce

Ivory Houses (Mykény)

- skupina 4 budov: West House, House of Shields, House of Sphinxes, House of the Oil Merchant
 - LH IIIA/B
 - najstaršia stavba: megaron, miestnosti, odvodňovací kanál
 - House of the Oil Merchant = 2. fáza výstavby
 - zvyšné priestory = 3. fáza výstavby
- na výstavbu použitá podobná technika ako u mykénskych palácov
- biela omietka, červené podlahy, fresky
- domy vyššej spoločenskej vrstvy?
- tabuľky Linear B + 1800 slonovinových artefaktov

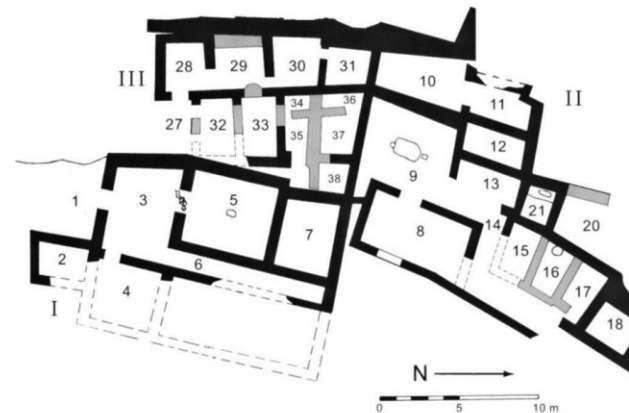

Panaia Houses (Mykény)

- neďaleko Atrovej pokladnice
- pozostatky 3 domov - 3 miestnosti a dvor

ohniskom

- súkromné domy bez priamej väzby na palác
- príbytky ľudí nižšej spoločenskej vrstvy ako u Ivory Houses

- farebné omietky

Keramika

- v jednotlivých regiónoch používané široké spektrum tvarov a výzdobných prvkov
- Chronológia: na Kréte v zmenách v architektúre; na pevnine hlavným oporným bodom **keramika** !
- **EH:** - tzv. Urfirnis: červená a čierna leštená keramika
- **MH** - pretrváva geometrický vzor - najčastejšie matne maľovaný ornament na zásobniciach, amforách, krčahoch
- "mínyjská keramika" - vytočená na kruhu (goblety s rebrovanou nôžkou, kantary, baňaté nádoby)
- tzv. Lustrous decoration: kovový lesk
- "aigínska keramika" - s úlomkami zlatej slúdy z Aiginy
- **LH I-II** - "mykénska keramika" - nová forma a naturalistický vzhľad (objavuje sa alabastron, vafijský pohár)
- keramika stále pod vplyvom Kréty - miestni majstri napodobňujú jej produkty
- **LH III** - krétsky vplyv sa vytráca - "**koiné**" = jednotný štýl pre celú oblasť (jedno produkčné centrum?)
- nové tvary: kylix, kráter na nôžke

1. NÁDOBY NA TRANSPORT A USKLADNENIE TEKUTÍN

- Pithos - hrubostenná nádoba, široké ústie, reliéfna výzdoba
- obilniny, olej, víno (výnimočne pochovávanie)
- Dvojuchý džbán s výlevkou
"Čajník" - prstencová nôžka, úzke ústie, vertikálne držadlá, dutá výlevka
- víno, voda, olej
- Amfora - baňaté telo, odsadené hrdlo; uchá vertikálne alebo horizontálne
- uskladnenie a transport tekutín
- Hydria - 3 uchá: dve vertikálne používané pri transporte, jedno horizontálne k
naberaniu/vylievaniu
- Džbán - široké spektrum v mykénskom svete - najčastejší baňatý s valcovitým hrdlom
- uskladnenie a transport vína, vody, mlieka
- Fľaša - sploštená nádoba, prstencové dno, 2 ušká
- uskladnenie tekutín

2. PICÍ SERVIS

- Kratér
 - zvoncovitý tvar, horizontálne uchá
 - Cyprus: obľúbené mykénske kratéry zdobené figurálnymi scénami
- Naberačka
 - polguľovitý tvar, vysoké vytiahnuté držadlo
- Pohár
 - jedno alebo dve ušká; niekoľko variantov
 - najčastejší typ "vapheo cup": zlatý pohár, jedno uško, bikónický tvar (používaný ako odmerka)
- Goblet
 - hlbší kalich, nižšia masívna nôžka, dve uchá
- Kylix
 - čaša vyvinutá z gobletu, vysoká nôžka
- Askos
 - nádoba s vertikálnymi stenami
 - uskladnenie vonných masít a korenín
 - v hrobových kontextoch

3. NÁDOBY NA PEVNÉ LÁTKY

- uskladnenie alebo stolový riad: otvorené misy s dvoma uchami, hlboké kónické misy, taniere

4. NÁDOBY NA VARENIE

- džbány, nádoby na trojnožke, ploché nádoby podobné panviciam

5. KULTOVÉ NÁDOBY

- v svätyniach: podobné piciemu servisu; kónické rytóny; tzv. kernos

Minojská VS Mykénska kultúra

POROVNANIE

MINOJCI

Fresky v oficiálnych a rituálnych priestoroch paláca.
Špecializovaní remeselníci v službách elity.
Hlavne náboženská ikonografia, procesie a rituály.
Motív zaplňa takmer celú plochu.
Matriarchálne vyobrazenie - ženská symbolika.

FRESKY

MYKÉNCI

Okrem oficiálnych priestorov aj v bežných obytných domoch.
Menej kvalitné (jednoduchšie).
Minojský vplyv v ženskom vyobrazení.
Dôraz na symetriu a geometrické motívy.
Bežné vyobrazenie mužských postáv.
Prvý X bojové scény.

V centre paláca nádvorie - okolo neho ďalšie priestory.
Kult prebiehal priamo v paláci.
Steny zdobené freskami + maľované stĺpy a štíty.
Motívy s náboženskou tematikou, prírodné výjavy (morský život), mytologické zvieratá a kvety.
Paláce bez fortifikácie.
Mnoho stavebných fáz (pristavovali priestory ktoré potrebovali).

PALÁCE

Citadely na strategickej polohe + opevnené.
Kult prebiehal mimo paláca (JZ časť - Cult Centre)
V centre megaron (spoločenské a náboženské udalosti).
Rozmiestnenie budov = plánovaná výstavba.
Motívy s vojenskou a loveckou tematikou.

Tholosové hroby nad zemou (malé dvere, okrúhle komory).
Hroby určené pre všetkých členov osady.
Jednoduchosť a nedostatok dekorácií.

HROBY

Tholosové hroby podzemné/ zapustené do kopca (monumentálny vchod).
Komora okrúhla alebo obdĺžniková.
Hroby určené panovníkom.
Monumentálnosť a farebná reliéfná plastika.

Dekoratívnejšia výzdoba.
Oblíbené svetlé pozadie s postavami (ľudia/zvieratá) kontrastnej farby.
Fajánsova technika pri opracovaní šperkov.

KERAMIKA A METALURGIA

Uprednostňovali tmavú farbu.
Jednoduchšie motívy - často abstraktné (trojuholníky, kruhy, meander).
Kvalitnejšia - hlina + vyšší výpal.
Technika niello - miešanie 2 druhov kovu = kontrast na predmete.